

skriftet indeholdt en Afhandling af Samme: »Den ældre Nationaløkonomis Opfattelse af det sociale Spørgsmaal. Et Brudstykke af Nationaløkonomiens Historie«. 136 S. 4to.

Festen i Anledning af Hs. Maj. Kongens Fødselsdag fejredes Tirsdagen den 13de April 1897. Universitetets Rektor, Professor, Dr. theol. C. Henrik Scharling holdt Talen*). Indbydelsesskriftet indeholdt en Afhandling af Samme: »Religionens Stilling i det menneskelige Aands- og Sjæleliv«. 83 S. 4to.

— Konsistorium meddelte under 7de Oktober 1896 Samtykke til, at Professor H. Westergaards fornævnte Afhandling i Indbydelsesskriftet til Reformationsfesten i 1896 maatte overskride det normerede Arkeal med 2—3 Ark.

— Ved Skrivelse af 9de April 1897 meddelte Konsistorium Tilladelse til, at Professor, Dr. phil. H. Høffding overtog det Professor, Dr. phil. V. Fausbøll paahvilende Hverv at holde Festtalen ved Universitetets Reformationsfest i 1897.

VII. Videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Den botaniske Have.

Under 2den Januar 1897 modtog Konsistorium fra Ministeriet en Gjenpart af en fra Statens statistiske Bureau modtagen Skrivelse om Antallet af dag- og akkordlønnede Arbejdere i Statens Tjeneste samt disses Arbejde og Arbejdsløn i Aaret 1896, idet Ministeriet anmodede Konsistorium om at indhente de fornødne Oplysninger hos de under Universitetet og Kommunitetet hørende Institutioner og indsende de medfulgte Skemaer i udfyldt Stand.

Konsistorium indsendte derefter under 26de Februar s. A. en af Direktøren for botanisk Have afgiven Oversigt vedkommende Daglejere ved Haven med Tilføjende, at der ikke ved Universitetet eller Kommunitetet fandtes andre dag- eller akkordlønnede Arbejdere.

— Konsistorium bifaldt under 29de April 1897, at Cand. mag. Hjalmar Jensen paa Grund af en længere Studierejse i Udlandet fratraadte Stillingen som Assistent ved det plantefysiologiske Laboratorium samt at Cand. mag. A. Didrichsen ansattes i den ledige Assistentplads fra 1ste Maj s. A. at regne.

2. Det zoologiske Museum.

a. Bevilling til Bearbejdelse og Offentliggjørelse af Ingolf-Expeditionens Resultater.

Fra Kirke- og Undervisningsministeriet modtog Konsistorium under 19de September 1896 til Erklæring et Andragende fra *Museumsraadet for Universitetets zoologiske Museum og Kommandør Wandel*, hvori Andragerne bemærkede, at der ved Krydseren »Ingolfs« saa heldigt og med stort Udbytte i Somrene 1895 og 1896 foretagne Togter til Havene om Grønland og

*) Trykt særskilt under Titel: „Universitets-Studiet“, 23 S. 8vo. Kjøbenhavn 1897.

Forlagt af Universitetsboghandler G. E. C. Gad.

Island*) var tilvejebragt et betydeligt videnskabeligt Materiale, hvis Bearbejdelse og Publikation burde fremmes med al mulig Kraft, og de henvendte sig derfor til Ministeriet om Tilvejebringelse af de dertil fornødne Midler.

Om det eventuelle Værks Omfang og de Bekostninger, som det vilde medføre, var det umuligt paa Forhaand at angive noget aldeles bestemt. At dets Affattelse og Udgivelse vilde kræve adskillige Aar, var en Selvfølge. Man skulde foreslaa, at 6 Aar sattes foreløbig som Maalet, og at der for hvert af disse Aar bevilgedes et Beløb, med det Forbehold, at hvad der ikke maatte være brugt i det ene Finansaar kunde benyttes i det følgende. Efter 6 Aars Forløb vilde man forhaabentlig i alt Fald være naaet saa vidt, at man bestemtere kunde udtale sig om, hvad der stod tilbage, og hvilke Omkostninger dette vilde medføre. Ansattes den samlede foreløbige Udgift f. Ex. til 60000 Kr., vilde den aarlige Bevilling beløbe sig til 10000 Kr. Det var paatænkt, at Værket skulde udkomme i samme Format — Kvart — som det tyske Værk om Plankton-Expeditionens Resultat og som dette i Hefter, indeholdende en monografisk Afhandling hver, men som efterhaanden eller tilsidst kunde samles i 6 Bind, hvert gennemsnitlig paa 50—60 Ark og c. 30 kobberstukne eller stentrykte Tavler. Oplagets Størrelse var tænkt ansat til 350 Exemplarer, de 100 med dansk Text, de 200 med engelsk Text, for at lette Afsætningen i Udlandet; 50 Særtryk af hver Afhandling til dens Forfatter**). For saa vidt en foreløbig Beregning over den *hele* Udgift til Værkets Udgivelse maatte være ønskelig, kunde man for Tiden kun støtte sig til et Overslag over Udgifterne til Beretningen om Krebsdyr-Klassen, som væsentlig skyldtes Dr. H. J. Hansen, der siden »Ingolfs« Hjemkomst i 1895 havde været beskæftiget med Bearbejdelsen af denne Klasses Ingolfiana. Han anslog Atlaset til denne Dyreklasse til 65 Tavler, Texten til 100 Ark. Til Tavlernes Stikning og Trykning samt Papiret til dette var beregnet 11500 Kr.; til Texten (af Bogtrykkeren) for Sætning, Trykning og Papir c. 10500 Kr., ialt 22000 Kr. Hertil vilde endnu komme Honorar for Forfatterens Extraarbejde samt for Revision af den engelske Oversættelse c. 4000 Kr., for Udførelse af Tegninger c. 2000 Kr., ialt 28000 Kr. Til de 2 Bind — derunder nemlig indbefattet Pycnogoniderne, som bleve behandlede af Dr. Meinert, — kunde der saaledes antages at ville medgaa 30000 Kr.

Til de øvrige Dyreklasser — 3 Bind med Fiske, Bløddyr, Søpunge, Orme, Koraldyr, Gopler og Pighude — ansloges i Analogi hermed 45000 Kr. Til et 6te Bind, omfattende Rejseberetninger, de hydrografiske, fysiske,

*) Jfr. Univ. Aarb. f. 1892—93 S. 43—60.

**) Til Sammenligning vilde det være nyttigt at anføre, hvad nogle lignende Værker havde kostet. Til Djimphna-Expeditionens zoologisk-botanisk Udbytte (535 Sider, 41 Tavler og et Kort) bevilgedes 10000 Kr. Til Beretningen om „Den norske Nordhavs-Expedition“, som endnu var ufuldendt (c. 20 Hefter vare udkomne, Folioformat, Sproget engelsk og dansk) var der hidtil bevilget 191000 Kr. Til den tyske Plankton-Expeditions Publikation bevilgedes 120000 Rmk. (derunder 40 Rmk. pr. Ark til Forfatteren og 20 Rmk. pr. Tavle til samme eller Tegneren); det hele Værk ansloges til 5 Bind à 78½ Ark og 77 Tavler eller Kort; men det maatte tilføjes, at den nævnte Sum ansaas for utilstrækkelig.

meteorologiske Iagttagelser, Undersøgelserne over »Svævet og Bundprøverne ansattes 20000 Kr.

Den samlede Udgift vilde herefter kunne beregnes foreløbig til 95000 Kr., hvorefter den fornødne Efterbevilling efter de 6 Aars Udløb kunde anslaaes til 35000 Kr.

Til yderligere Oplysning om det foranstaaende skulde endnu bemærkes, at foruden de 5 Bind, som vilde gjøre Rede for det zoologiske Udbytte, maatte der endnu beregnes et 6te Bind til at optage den almindelige Beretning om Rejsen, de hydrografiske og fysisk-kemiske Undersøgelser, Iagttagelserne over det saakaldte (animalsk-vegetabiliske) Plankton eller »Svævet« og over Havbundens Beskaffenhed (saavel fra den organiske som den uorganiske Side) o. s. v.

Der vilde dernæst behøves Summer til Honorarer. For saa vidt Arbejdet blev udført af Museets lønnede Embedsmænd i den normale Arbejdstid, vilde der intet Vederlag fordres eller ønskes, men flere af dem, der vilde faa overdraget mere omfattende Dele af Arbejdet, vilde være nødte til dertil at anvende Tid, der maatte kræves erstattet, og adskillige Afsnit maatte overdrages til Videnskabsmænd, der ikke hørte til Museets faste Stab, og som altsaa maatte honoreres. Endelig vilde der behøves Penge til at udføre eller revidere de engelske Oversættelser, til at udføre de Tegninger, som Bearbejderne ikke kunne overkomme, saavel som til Assistance af forskjellig Art, Afskrivning, Regnskabsførelse o. s. v.

I den af *Universitetets Kvæstor* under 5te Februar 1897 afgivne Erklæring bemærkedes følgende. Da der var givet Bevilling til Udførelsen af den her omhandlede Ingolf-Expedition, syntes deraf ligefrem at maatte følge, at der søgtes Bevilling til den Bearbejdelse og Offentliggjørelse af dens Resultater, uden hvilken Formaalet for Expeditionen overhovedet ikke kunde naaes. Dette vilde formentlig gjælde, hvad enten man tænkte paa dens videnskabelige og praktiske Resultater eller paa den Ære for Landet, som det var at have taget Del i et internationalt Formaal. I saa Henseende anførte Kvæstor den i Afskrift vedlagte Udtalelse i Folkethinget af W. Dinesen, Folkethingstidende 1893—94 Sp. 4247—49. Denne fremkom ved en Misforstaaelse af en Udtalelse af Professor Lütken, meddelt i Kvæsturens Indstilling til Kirke- og Undervisningsministeriet af 8de Januar 1893, men Synspunktet for en Bearbejdelse og Offentliggjørelse af den eventuelle Expeditions Resultater blev af Folkethingsmanden klart fremsat, og Kvæstor tilføjede, at et af hin begrundet Ønske var fyldestgjort i det nu foreliggende Forslag, for saa vidt det gik ud paa, at af Oplagets 350 Exemplarer de 200 skulde udgives med engelsk Text.

Der var i Andragendet givet en Fremstilling af Planen for det paa-tænkte Værk om Ingolf-Expeditionens Resultater, hvorefter disse blev at meddele i særlige Afhandlinger for hver enkelt Dyreklasse og iøvrigt for hvert enkelt videnskabeligt Formaal, som var blevet fremmet ved Expeditionen. Disse særlige Afhandlinger, der vare bestemte til at udkomme hver for sig, saa snart det var muligt, vilde være indrettede paa efterhaanden at kunne samles i 6 Bind, der tilsammen gav den topografiske Meddelelse om Expeditionen, saaledes at der i dem havde en sammenfattet Beskrivelse

af de Farvande, som denne havde besejlet. For at tydeliggjøre denne Plan vedlagde Kvæstor en Subskriptionsindbydelse til Værket om den tyske Plankton-Expedition, til hvilken der i det foreliggende Andragende var henvist. Af den paa et Omslag om en af de særlige Afhandlinger trykte Indbydelse med den dertil knyttede Plan for det hele Værk vilde det ses, at disse udkom, saa snart som det var muligt, men udenfor den systematiske Rækkefølge, i hvilken de dog med Tiden blev at indordne.

Om Udgiften ved det her omtalte Foretagende havde Andragerne udtalt sig saa indgaaende, som det vistnok overhovedet var muligt paa nærværende Tidspunkt, og naar der ikke kunde siges at foreligge en egentlig Beregning af den kommende Udgift, laa dette ligefrem i, at en saadan Beregning var umulig, inden Værket endog i længere Tid havde været i Arbejde. Ikke engang Spørgsmaalet om, hvad det da egentlig var, der forelaa til Bearbejdelse, vilde for Tiden kunne ventes fuldt besvaret, naar det betænkes, at det til Dels først var gennem mikroskopiske Arbejder, at Svaret paa hint Spørgsmaal vilde kunne fremkomme. Men, naar det saaledes maatte erkjendes, at en egentlig Beregning af den fornødne Udgift for Tiden ikke kunde gives, syntes det ikke ret foreneligt hermed, at der nu gaves en Bevilling paa 60000 Kr. fordelt paa 6 Aar. Den eller de Mænd, der skulde lede det hele Foretagende, syntes nemlig ikke i Bevillingen allerede nu at burde blive stillede saaledes, at de kunde lægge saadanne Planer for en Anvendelse af de 60000 Kr., som i sig indeholdt en Nødvendighed for yderligere uoverskuelige Udgifter, medmindre Værket skulde blive opstemmet til at være et til Dels unyttigt fragmentarisk Foretagende. Ganske vist vilde Lederne af Værket være under Ministeriets Tilsyn, men det skjønnedes ikke rettere end, at en Henvendelse til Rigsdagen om en saa betydelig og tillige saa ubestemt Bevilling burde sigte til, at ogsaa Rigsdagen Aar for Aar kunde faa det Kjendskab til Værkets Gang, som den maatte ønske for at fortsætte Bevillingen til dets Fremme. For at tydeliggjøre sin Opfattelse af denne Sag, henviste Kvæstor til den i Rigsdagstidende 1895—96 Tillæg B. Sp. 439—46 indeholdte Beretning fra Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse om Aarets Arbejder, som havde foreligget Rigsdagen, inden denne gik ind paa Bevillingen i Finansloven for 1896—97 under § 26 IV. 17. For saa vidt denne Anskuelse maatte bifaldes, vilde der formentlig for 1897—98 uden Tilføjelse være at søge en Bevilling paa 10000 Kr. som første Bidrag til ommeldte Øjemed.

Om Indtægten for solgte Exemplarer af de efterhaanden udkommende Afhandlinger maatte det uden nærmere Bestemmelser gjælde, at den blev indbetalt i den Kasse, som havde udredet Udgifterne. At dette, som af Ministeriet udtalt, maatte blive Kommunitetets Kasse, der burde udrede Udgiften til selve Expeditionen, maatte anses for givet.

Kvæstor foreslog indstillet, at der til 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovforslaget for 1897—98 stilledes Ændringsforslag om under Kommunitetets Budget at optage som ny Udgiftspost: Til Bearbejdelse og Offentliggjørelse af Ingolf-Expeditionens Resultater, 1ste Bidrag 10000 Kr.

Konsistorium indsendte under 6te Februar 1897 Kvæstors Erklæring til Ministeriet med Bemærkning, at man ganske kunde tiltræde Kvæstors

Udtalelser, navnlig om det Betænkelige i allerede paa et Tidspunkt, hvor der endnu ikke kunde foreligge en Beregning over de kommende Udgifter, at søge en saa betydelig Bevilling.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling blev der af Ministeriet til 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovforslaget for 1897—98 stillet Forslag om Optagelse paa Kommunitetets Budget af en ny Udgiftspost: Til Bearbejdelse og Offentliggjørelse af Ingolf-Expeditionens Resultater, 1ste Bidrag 10000 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg B. Sp. 1209—10 og 1367—70 samt Folkethingstidende s. A. Sp. 5394—95.

Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg og Bevillingen given paa Finansloven for 1897—98.

b. Understøttelse til Cand. mag. W. Lundbeck til en systematisk Bearbejdelse af den danske Fauna af Insektordenerne Fluer og Hvepse.

Under 6te Januar 1897 modtog Konsistorium fra Kirke- og Undervisningsministeriet et af Professor, Dr. phil. Lütken og Museumsinspektør, Dr. phil. Meinert anbefalet Andragende fra Cand. mag. W. Lundbeck om en sexaarig Understøttelse paa 600 Kr. om Aaret til en systematisk Bearbejdelse af den danske Fauna af de to Insektordener Fluer (Diptera) og Hvepse (Hymenoptera). Ministeriet bemærkede, at det fandt, at der var Anledning til at søge en Bevilling paa Finansloven i dette Øjemed, og at en saadan formentlig rettest vilde have sin Plads paa Kommunitetets Budget, men vilde forinden give Konsistorium Lejlighed til en Udtalelse herom.

Museumsinspektør, Dr. Meinert udtalte i sin Anbefaling af 21de December 1896, tiltraadt af Professor zoologiæ, Dr. Lütken, at Cand. mag. Lundbeck i de sidste 4—5 Aar stadig havde arbejdet i Museets 3die Afdeling, og at Dr. Meinert derved havde haft Lejlighed til at se den Flid, Omhyggelighed og Akkuratesse, hvormed han havde behandlet Studiet af Billernes og i de sidste Aar navnlig Fluernes og Hvepsenes Ordener. Der stod særdeles meget tilbage at gjøre med de to sidstnævnte Ordener Systematik og med Bestemmelsen af Museets betydelige Samlinger af danske Fluer og Hvepse, hvorfor ogsaa en paalidelig Bearbejdelse i de nævnte Retninger vilde være af største Betydning for Museet. Dr. Meinert fremhævede derhos Vigtigheden af, at en saadan Bearbejdelse blev foretaget i Tide, jo før jo hellere, medens Samlerne — i dette Tilfælde fortrinvis Kandidat Schlick — endnu levede og kunde meddele deres personlige Erfaringer, at ikke, saaledes som det oftere var gaaet herhjemme, megen Kundskab skulde gaa til Grunde ved Samlerens Død.

Efter Konsistoriums Anmodning afgav *Universitetets Kvæstor* under 16de Februar s. A. en Erklæring, hvori bemærkedes følgende: Det var den danske Fauna af Fluer og Hvepse, som Andrageren ønskede at behandle systematisk, og at dette Arbejde paa det nærmeste var knyttet til Arbejde i det zoologiske Museums entomologiske Afdeling, fremgik saavel af selve Andragendet, som af Inspektør, Dr. Meinerts Anbefaling. Det anførtes heri, at Kandidat Lundbeck under sit stadige Arbejde i Museet i de sidste Aar — for hvilket han ifølge Museets Regnskab havde faaet Vederlag — navnlig havde behandlet Studiet af de nævnte to Insektordener, samt at

der stod særdeles meget tilbage at gøre med Bestemmelsen af Museets betydelige Samlinger af danske Fluor og Hvepse. Tillige havde Andrageren udtalt, at det af ham under hans Arbejde ifølge den søgte Bevilling indsamlede Materiale efter endt Bearbejdelse vilde blive afgivet til Museets entomologiske Afdeling, hvis Samling af disse Ordener stærkt trængte til Supplering og Forøgelse. Det vilde heraf fremgaa, at det paatænkte Arbejde var nært knyttet til det zoologiske Museums Hovedopgave, saaledes som denne i Lov af 29de December 1862 havde faaet sit Udtryk, nemlig ved Hjælp af de Kræfter, der staa til Museets Raadighed, at anlægge og udvikle saavel almindelige videnskabelige Samlinger som derfra adskilte Samlinger, der tjene til at oplyse, saa fuldkommen som muligt, Landets Naturforhold og til at fremstille saavel Arterne i Dyreriget som disses Udvikling.

Naar der nu var Spørgsmaal om, hvorvidt Kommunitetet i den foreliggende Universitetssag burde træde hjælpende til, vilde der formentlig være Anledning til at undersøge, om ikke Universitetet her, helt eller til Dels, var i Stand til at hjælpe sig selv, navnlig hvilken Assistance det zoologiske Museums entomologiske Afdeling havde til sin Raadighed, og hvorledes denne Assistance blev benyttet. Det vilde være bekjendt, at denne Afdeling foruden Konservator Løvendal, der var knyttet til den Westermanske Insektsamling, for Tiden havde en videnskabelig Medhjælper, Dr. H. J. Hansen, med et aarligt Honorar af 2800 Kr., der var bestemt til at bortfalde ved hans Fratræden, jfr. Anmærkningerne til Finanslovsforslaget for 1893—94 S. 363—64. Uagtet den ham givne Stilling ved Museet ifølge Ministeriets Skrivelse af 25de April 1885 — Univ. Aarb. f. 1884—85 S. 19—20 — ikke var bunden, som Tilfældet var med en Assistent, viste dog samme Skrivelse, at hans Betydning for Bestemmelsen og Bearbejdelsen af Grupper af Afdelingens Materiale ikke maatte undervurderes. Desuden raadede Afdelingen til Stadighed under Universitetets samlede Lønningssum over en samlet Assistancesum af 1600 Kr., og det skulde fremhæves, at 1000 Kr. heraf oprindelig vare tilkomne ifølge Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878. Af denne Sags Historie — Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 343—55 — vilde det nemlig ses, at Bevæggrunden til at tillægge den entomologiske Afdeling disse 1000 Kr., som indtil da vare anvendte til konkologiske Arbejder, netop var at skaffe Pengemidler til Medhjælp ved at sammenordne de danske Insektsamlinger, der til Grundlag havde de af Professor Schiødte skænkede Samlinger, saaledes at der i denne Afdeling »var ekstraordinære Arbejder at udføre«, jfr. Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 355.

Der var forløbet henvend 19 Aar, siden disse ekstraordinære Arbejder bleve satte i Gang af Professor Schiødte, som upaatvivlelig havde betragtet den ommeldte Ordning af de danske Insektsamlinger som en Hovedopgave. Naar der imidlertid saas hen til de i den nu foreliggende Sag fremkomne Udtalelser, og de kortfattede aarlige Beretninger i Universitets Aarbøger om Arbejder ved Afdelingens danske Samlinger sammenholdtes dermed, var der formentlig Grund til, inden der hos Kommunitetet søgtes Hjælp til det nu omspurgte Arbejde, der syntes, i alt Fald for en Del, at falde ind under hine »ekstraordinære« Arbejder, at faa det Spørgsmaal besvaret, hvorvidt hine

1000 Kr. af Afdelingens nuværende Bestyrer vare anvendte efter deres Bestemmelse. Saavidt Kvæstor kunde skjønne derom, var dette ikke Tilfældet, og han skulde henstille til Overvejelse, om det ikke endog var at antage, at Afdelingen efter den Maade, hvorpaa den nu bestyrede sin samlede Assistancesum, havde gjort det vanskelig for sig selv at fyldestgjøre sin Hovedopgave med Hensyn til de danske Samlinger. Disses Ordning syntes nemlig bedst at maatte kunne foregaa saaledes, at det, naar en prøvet Mand af Faget med speciel Interesse vilde kaste sig over enkelte Grupper af disse Samlinger, saaledes som nu Andrageren, overdroges ham at ordne disse bestemte Grupper, medens man samtidig eller i hvert Fald, naar hans Opgave var løst, henvendte sig til en anden Specialist om andre, særlig for ham liggende Grupper. Det var netop paa en saadan Griben efter de i forskellige Henseender forhaanden værende Kræfter, at en samlet Assistancesum var indrettet. Nu havde Afdelingen imidlertid, for at blive ved de sidste 3 Regnskabsaar 1893—94, 1894—95 og 1895—96, i hvert af disse, uden mindste Afvigelse, af foranførte 1600 Kr. anvendt 1020 Kr. til Kandidat Schlick, 300 Kr. til Dr. phil. W. Sørensen og 280 Kr. til Løvendal, nærmere saaledes, at Førstnævnte havde erholdt 85 Kr. udbetalt efter Udløbet af hver Maaned, medens de to Sidstnævnte havde faaet deres Vederlag udbetalt bagud med længere Mellemrum. At nu en *samlet* Assistancesum hel og holden gik med til faste Vederlag, var vistnok allerede i sig selv betænkeligt og stridende mod dens Hensigt, men hvis Afdelingen paa den Maade kunde fyldestgjøre sin Opgave, vilde der være mindre Anledning til at henlede Opmærksomheden derpaa. Hvis det derimod skulde vise sig, at Afdelingen i den forløbne Tid ikke havde faaet den i Lov af 29de December 1862 § 1 fremhævede Opgave med Hensyn til sine danske Samlinger tilbørlig fremmet, og det uagtet der siden 1ste Juli 1878 havde været 1000 Kr. til Raadighed for den netop i dette Øjemed, turde hin Fordeling af den samlede Assistancesum i faste Honorarer have sin Betydning i saa Henseende.

Der var i den her foreliggende Sag Spørgsmaal om et Arbejde til Kundskab om danske Insekter, og en Anerkjendelse af dette Arbejdes Fortjenstlighed vilde fremgaa ogsaa af foranførte Bemærkninger. Men naar Spørgsmaalet blev om at drage Kommunitetet ind paa en Bevilling hertil, ikke saaledes at der for et enkelt Aar af dets ekstraordinære Konto tilvejebragtes et dermed afsluttet Beløb, men saaledes at der for 6 Aar lagdes et Baand paa Kommunitetets Midler og det endda uden bestemt Udsigt til, at det dermed var forbi, maatte Kvæstor som foranført tilraade det overvejete, om Universitetet virkelig ikke var i Stand til selv, helt eller delvis, at løse denne Opgave, der ifølge Lovgivningen syntes udtrykkeligt at være opstillet som en Universitetsopgave. Kvæstor tilføjede endelig, at der turde være en Betænkelighed ved i denne Sag at henvende sig til Rigsdagen om Bevilling af Kommunitetet samtidig med, at der af dette søgtes udredet et betydeligt aarligt Beløb til Bearbejdelse og Offentliggørelse af Ingolf-Expeditionens Resultater. Hvis Museets Mening skulde være — hvad der ikke var sagt og derfor heller ikke kunde antages — at dets ordinære Arbejdskraft i de kommende Aar helt vilde medgaa til det

nævnte store Foretagende, saaledes at en Bevilling til Cand. mag. Lundbeck var at betragte som en indirekte Forøgelse af Bevillingen til Ingolf-Expeditionen, maatte Oplysning herom vel ogsaa foreligge, inden en Bevilling blev søgt.

Efter at Konsistorium under 19de Februar 1897 i Anledning af Kvæstors Udtalelser havde udbedt sig Erklæring fra *Museumsraadet for Universitetets zoologiske Museum* om Sagen, modtog Konsistorium under 27de s. M. en Skrivelse, hvori Museumsraadet bemærkede, at det havde anmodet dets Medlem, Bestyreren af Museets entomologiske Afdeling, Dr. Meinert om at forelægge det sine Bemærkninger om fornævnte Sag, der nærmest hørte under hans Omraade. Dr. Meinert anførte, at den af Kandidat Lundbeck indgivne Ansøgning om Understøttelse alene var begjæret til den *systematiske* Bearbejdelse af de to Ordener Fluer og Hvepse, og som saadan vedkom den ikke direkte Museet og Kandidat Lundbeck kunde fuldt ud aarevis gjøre Fyldest for hvad Understøttelse, han maatte erholde, uden at Museets Øjemed derved behøvedes at fremmes. Bestyreren af vedkommende Afdeling fik slet ingen Bestemmelsesret over Ansøgerens Arbejde eller Tid, og han blev saaledes ikke midlertidig Assistent ved Afdelingen. Havde det været saaledes, havde det jo været samme Bestyrers Sag at søge at skaffe de nødvendige Pengemidler til Veje, eventuelt søge Ministeriet om Hjælp. Men paa den anden Side antog Dr. Meinert, at han som Bestyrer af den entomologiske Afdeling og som den, der tilmed i denne sin Egenskab var forpligtet til at holde Forelæsninger ved Universitetet, var berettiget eller kaldet til at udtale sig i Anledning af den indgivne Ansøgning, en Udtalelse, som ved denne Lejlighed var saa meget mere berettiget, som han som Bestyrer havde havt Lejlighed til at se den »Flid, Omhyggelighed og Akkuratesse«, hvormed Kandidat Lundbeck bearbejdede en stor Del af Museets Materiale til den Museet paahvilende grønlandske Fauna, og han antog, at han skyldte Kandidat Lundbeck allerede nu en Udtalelse af, at han paa Museets Vegne turde betro ham dettes Materiale til videnskabelig Behandling. Paa den anden Side var det jo ogsaa saa, at naar den videnskabelige Systematik var naaet til Arterne, og der blev Tale om Revision af Slægter og Arter og om Opstilling af nye Slægter og Arter, da vilde Museet herved, og da navnlig ved Erhvervelsen af Original-Exemplarer, opnaa en i ren musealsk Henseende stor Vinding, men dette sidste Arbejde hørte til de videnskabelige Arbejder, som ikke kunde paalægges nogen Assistent, og som ikke kunde betaales i Timevis. Iøvrigt var det jo ikke hans Sag at anvise Ministeriet eller Konsistorium Vej og Maade, kun forekom det ham, at der i den Dr. phil. W. Sørensen givne aarlige Understøttelse kunde findes et Præcedens, og han maatte kun paa Museets Vegne ønske, at en mulig Understøttelse til Kandidat Lundbeck maatte gjøre Museet indirekte en lignende Gavn, som det havde havt og fremdeles havde af Understøttelsen til Dr. Sørensen.

Konsistorium havde i sin Skrivelse begjæret Museumsraadets Yttringer om Udtalelserne i den samme Skrivelse medfølgende Erklæring fra Kvæstor, navnlig om Anvendelsen af 3die Afdelings Assistancesum, og særlig om de den ved ministeriel Resolution af 5te Juli 1878 tillagte 1000 Kr. Den af

Kvæstor givne Fremstilling var vistnok korrekt og stemmede ogsaa med den Erindring herom, som Dr. Meinert havde fra den Tid, men han kunde have ønsket, at Historien var ført lidt videre, til den Bevilling, hvorved den Ubillighed — som ved samme Resolution sagdes at være begaaet, og hvorom der da var megen Tale, men, som det ikke kunde være hans Sag her at retfærdiggjøre, — blev gjort god igjen, og andre 1000 Kr. tillagdes 2den Afdeling; thi det forekom ham, at denne Bevilling i høj Grad svækkede Betydningen af de Præmisser eller særlige Grunde, hvorpaa Resolutionen af 5te Juli 1878 støttedes. Bestyreren af 3die (entomologiske) Afdeling maatte nemlig mene, at derved, at den Aarsindtægt, som var bleven frataget det konkologiske Departement, atter var bleven tillagt dette, var den Forpligtelse bleven hævet, som muligen kunde paahvile Inspektoren til *snarest mulig* at gennemføre det Arbejde, hvortil den omstridte Sum af 1000 Kr. maatte menes nærmest at være bestemt, saaledes at han havde frie Hænder til paa bedste Maade at fremme Arbejderne indenfor Afdelingen. Om Anvendelsen af disse 1000 Kr. i Professor Schiødtes Tid vidste Dr. Meinert kun, at de før Erhvervelsen vare stillede ham i Udsigt — han nød ialt 2 á 300 Kr. af dem — men at de senere væsentlig anvendtes til at lønne Dr. Hansen som Assistent, og at han ved Siden af andet nyttigt Arbejde, saasom Opstillingen af Generalsamlinger af Cicader, ogsaa havde gjort godt Arbejde i dansk Samling ved en *foreløbig* Opstilling af Fluere og delvis Hvepse. I Inspektør Meinerts Tid var Kandidat Schliek blevet brugt som Assistent og betalt med 1020 Kr. aarlig, og som Kvæstor havde gjort opmærksom paa og som det tydelig viste sig af de aarlige Indberetninger, havde hans Tid i adskillige Aar hovedsagelig været optaget af Arbejde med Generalsamlingen, men selv i saadanne Aar var ingenlunde Arbejdet med dansk Samling forsømt, men som Kvæstor anbefalede, havde Folk med »speciel Interesse« og Kundskaber været engagerede i kortere eller længere Tid til ekstraordinært Arbejde; der skulde blot nævnes Kandidat Borries, en Engagering som kun blev mulig ved Tilskudet af de oftnævnte 1000 Kr. Om Kandidat Schlieks Arbejde maatte tilføjes, at ligesom dette i foregaaende Aar og Begyndelsen af dette udelukkende, saa at sige var anvendt paa dansk Samling, var det Dr. Meinerts Agt at fortsætte hermed, for at Museet her kunde nyde godt af hans specielle Interesse og Resultaterne af hans mangeaarige Studier og Indsamlinger af danske Smaahvepse, Braconider, Proctotruper og Pheromaliner, hvilket Arbejdes Afbrydelse eller Hæmning maatte anses for at være meget uheldigt for Museet. Med Hensyn til de 280 Kr., som Konservator Løvendal nu oppebar om Aaret, og som vistnok var en Arv fra Professor Schiødtes Tid, da kunde de 200 Kr. af dem fuldt ud betragtes som Betaling for Arbejde med den danske Samling, og det netop for den Slags Arbejde med samme Samling, som laa Professor Schiødte mest paa Hjerte, og som ogsaa Dr. Meinert hellere end gjerne saa fremmet langt stærkere, men som Løvendals øvrige Virksomhed ikke tillod ham at præstere mere af. Ogsaa Dr. Sørensens Arbejde var for den halve Del omtrent, altsaa for 150 Kr. om Aaret, anvendt paa den danske Samling. Endelig tilføjede Dr. Meinert, at han selv var mere Faunist end de fleste andre af Nutidens Zoologer, baade hjemme og ude, at han havde anvendt

megen Tid paa at gjøre Indsamlinger her i Landet og med at udarbejde Fortegnelser over danske Insekter, saa at dansk Samling kunde vides at ligge ham særligt paa Hjerte, saa meget mere som hans Indsamlinger, som nu vare en Part af Museet — til hvilket han havde skænket dem — først ved en god og smuk Opstilling vilde komme til deres Ret. Han skulde derfor for sit Vedkommende intet have imod at anvende som forrige Aar saaledes fremdeles i en Række Aar 1370 Kr. paa den danske Samlings Opstilling og Bearbejdelse.

Museumsraadets andre Medlemmer sluttede sig til Dr. Meinerts Udtalelser og tilføjede, at den bedste Økonomi ikke var at udsætte et ønskeligt Arbejdes Udførelse til Fremtiden, men benytte de brugbare Kræfter, som havdes. Ingen vidste, hvordan Forholdene vilde stille sig i Fremtiden, men lige overfor den af Kvæstor antydede Mulighed, at den for 6 Aar søgte Bevilling let kunde gaa over til at blive et Krav paa endnu flere Aar, vilde Museumsraadet fremhæve en anden Mulighed, at andre Eventualiteter, der nu ikke kunde forudses eller bestemmes nærmere, ogsaa kunde føre til, at den ansøgte Sum inden Udløbet af hin Termin kunde afholdes af og overføres paa den entomologiske Afdelings normale Budget, om saadant til den Tid maatte vise sig ønskeligt og kunne ordnes paa en for Museet tjenlig Maade.

Efter Konsistoriums Anmodning om at meddele de Bemærkninger, som Kvæstor maatte finde Anledning til at fremføre i Henseende til Museumsraadets Udtalelser, afgav *Kvæstor* under 30te April 1897 en Erklæring, hvori bemærkedes følgende:

Inden den samlede Assistancesum for det zoologiske Museums 3die Afdeling ved Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878 blev forhøjet med 1000 Kr. — jfr. Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 343—55 —, udgjorde den nævnte Sum 600 Kr. eller rettere i Gjennemsnit 666 Kr. 67 Ø. om Aaret, idet der efter en indre Ordning i Museet var en Assistancesum af 200 Kr. om Aaret, som gik paa Omgang imellem de 3 Afdelinger og derfor hvert tredje Aar maatte lægges til hine 600 Kr. om Aaret til den entomologiske Afdeling. Allerede med disse 666 Kr. 67 Ø. om Aaret ansaa den daværende Inspektør, Professor Schiødte sig for henvist til snarest muligt at sammenordne Museets danske Insektsamlinger, og netop fordi denne Sammenordning vilde tage lang Tid, naar han kun havde det nævnte Assistancebeløb at raade over, androg han om yderligere at erholde de ved den konkologiske Medarbejder Dr. Mørchs Død ledigblevne 1000 Kr. til Raadighed, idet han tilføjede, at Arbejderne ved de danske Insektsamlinger ikke vilde kunne fremmes som af ham anført, »hvis ikke den hele Sum anvendtes til de nævnte Formaal« — jfr. Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 344—45. Uagtet Indsigelser fra de øvrige Medlemmer af Museumsraadet og Modforestillinger fra Konsistoriums Side blev det saaledes af Professor Schiødte begrundede Andragende bevilget ved fornævnte Resolution af 5te Juli 1878 fra Ministeriet, der bl. a. udtalte, at det »ansaa det for uforsvarligt længere at udskyde de sidstnævnte Ordningsarbejder«. I Museumsraadets Skrivelse af 27de Februar 1897 syntes det imidlertid af Inspektør, Dr. Meinert at være

erkjendt, at de ommeldte 1000 Kr. ikke helt vare anvendte paa de danske Insektsamlinger.

At denne Afvigelse fra Forudsætningen for Bevillingen af de 1000 Kr. ogsaa havde Betydning for den foreliggende Sag, syntes at fremgaa deraf, at Professor Schiødte — jfr. Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 344—45 — særlig fremhævede som hensigtsmæssig en snarlig Sammenordning af de store Drewsenske, til Museet skænkede Hymenoptera-Samlinger med dets tilsvarende Samlinger, og at han derfor ogsaa i Løbet af de henved 6 Aar, hvori han blev ilive, efter at han havde faaet Raadighed over de 1000 Kr., bl. a. foranstaltede en foreløbig Opstilling af Fluor (Diptera) og Hvepse (Hymenoptera) ved Dr. H. J. Hansen — saaledes som i Dr. Meinerts Udtalelse under 27de Februar 1897 anført —, men at Dr. Meinert nu, efter at der senere var forløbet 13 Aar, i sin Anbefaling for Cand. mag. Lundbeck havde udtalt, at der stod særdeles meget tilbage at gjøre med Bestemmelsen af Museets betydelige Samlinger af danske Fluor og Hvepse. Og naar det til Forklaring herpaa skulde bemærkes, at dette Arbejdes betydelige Omfang allerede fremgik af Professor Schiødtes fornævnte Udtalelse, vilde det vistnok erkjendes, at det uheldige i ikke at anvende de 1000 Kr. efter deres Bestemmelse derved blev saa meget mere iøjefaldende.

Naar Kvæstor her nævnedes den ved Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878 givne Bestemmelse for Anvendelsen af de 1000 Kr., maatte han dog tillige henlede Opmærksomheden paa, at Dr. Meinert ikke anerkjendte denne Bestemmelse som endnu bestaaende, idet han nemlig fra den Omstændighed, at en Bevæggrund for Ministeriet til fornævnte Resolution formentlig var bortfalden, drog den Slutning, »at den Forpligtelse var bleven hævet, som muligen kunde paahvile Inspektoren til *snarest muligt* at gennemføre det Arbejde, hvortil den omstridte Sum af 1000 Kr. maatte menes nærmest at være bestemt, saaledes at han havde frie Hænder til paa bedste Maade at fremme Arbejderne indenfor Afdelingen«. Det var foran anført, at Professor Schiødte mente sig forpligtet til snarest muligt at lade Sammenordningen af de *danske* Insektsamlinger foretage, allerede da han ialt kun havde en gennemsnitlig Assistancesum af 666 Kr. 67 Ø. at raade over, og denne Forpligtelse maatte antages fremdeles at paahvile Inspektor, selv om han ikke netop i dette Øjemed havde faaet et Assistance-Tillæg af 1000 Kr. At dernæst Bestemmelsen for disse 1000 Kr. skulde af Inspektor kunne opfattes som undergaaet en Forandring, fordi en Bevæggrund for denne Bestemmelse efter hans Formening var bortfaldet, var en Opfattelse, hvis Besynderlighed Kvæstor i dette Tilfælde ikke behøvede at indlade sig paa; thi for det første var det for Behandlingen af de danske Insekter ligegyldigt, hvordan det gik med de konkologiske Arbejder, og dernæst viste Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878 — Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 354—55 — ligesom alt det forudgaaende *udtrykkeligt*, at Tanken om at hjælpe ogsaa paa de konkologiske Arbejder — den Tanke, som senere var bleven udført — var klart til Stede hos Ministeriet samtidig med at det betragtede en længere Udskydning af de danske Insekters Sammenordning som uforsvarlig.

I Forbindelse hermed henlede Kvæstor Opmærksomheden paa Dr.

Meinerts Udtalelse, »at han for sit Vedkommende ikke skulde have noget imod at anvende som forrige Aar saaledes fremdeles i en Række af Aar 1370 Kr. paa den danske Samlings Opstilling og Bearbejdelse«. Dette maatte formentlig opfattes saaledes, at Dr. Meinert, der betragtede Resolutionen af 5te Juli 1878 som delvis bortfalden — nemlig for saa vidt angik *Anvendelsen* af de 1000 Kr., men ikke for saa vidt angik Beløbet — ikke havde noget at erindre imod en ny Afgjørelse med det af ham angivne Indhold. For dette Tilfælde skulde gøres opmærksom paa, at der her, som hvor Dr. Meinert iøvrigt gav Forklaring om de foretagne Arbejder i »den danske Samling«, var en Utydelighed i Udtryksmaaden. Det var til de danske *Insektsamlingers* Ordning, at Tilskuddet af 1000 Kr. fortrinsvis blev søgt af Professor Schiødte og derefter blev tillagt hans Afdeling — jfr. Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 344—45 og S. 354—55, medens derimod en ny Bestemmelse om Anvendelse af et bestemt Beløb til »den danske Samling« under den entomologiske Afdeling vilde lade hint Fortrin for de danske *Insektsamlinger* fremfor Afdelingens øvrige Underafdelinger forsvinde.

De af Dr. Meinert i Museumsraadets Skrivelse af 27de Februar 1897 fremsatte Yttringer om, at den af Cand. mag. Lundbeck indgivne Ansøgning alene var begjæret til den *systematiske* Bearbejdelse af Fluere og Hvepse og som saadan ikke direkte vedkom Museet, kunde dernæst synes at gaa ud paa, at hint Spørgsmaal om den rette Anvendelse af de 1000 Kr. ikke vedkom den foreliggende Sag. Angaaende den af Dr. Meinert givne Forklaring skulde bemærkes, at det, naar Inspektør mente ikke at faa nogen »Bestemmelsesret« over Ansøgerens Arbejde, idet han betroede ham Museets Materiale til videnskabelig Behandling, dog næppe kunde være hans Mening, at han, tilmed i denne for Museet saa betydningsfuld fremhævede Sag, skulde uden eget Ansvar kunne substituere en Udenforstaaende i den Del af Inspektorgjæringen, som vedrører Ordningen af danske Fluere og Hvepse. At imidlertid den rette Anvendelse af fornævnte 1000 Kr. som overhovedet af de Midler, der vare stillede til Raadighed for den entomologiske Afdeling, netop vedkom det foreliggende Spørgsmaal, havde Museumsraadet i Slutningen af samme Skrivelse af 27de Februar 1897 udtrykkelig erkjendt. Under Henvisning til »Eventualiteter, der nu ikke kunne forudses eller bestemmes nærmere«, havde Raadet nemlig fremhævet den Mulighed, at inden Udløbet af de af Cand. mag. Lundbeck antydede 6 Aar som Varigheden af den af ham søgte Bevilling »den ansøgte Sum kunde afholdes af og overføres paa den entomologiske Afdelings normale Budget, om saadant til den Tid maatte vise sig ønskeligt og kunne ordnes paa en for Museet tjenlig Maade«. Heri laa der utvivlsomt fra Raadets og særlig Dr. Meinerts Side en Anerkjendelse af, at der efter det omhandlede Arbejdes Beskaffenhed principmæssigt ikke var noget til Hinder for at udrede Udgiften dertil af de til Raadighed for Museet stillede Midler.

Naar Kvæstor i sin Skrivelse af 16de Februar 1897 havde bemærket, at der i Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunitetet i den foreliggende Universitetssag burde træde hjælpende til, vilde være Anledning til at undersøge, om ikke *Universitetet* her, helt eller til Dels, var i Stand til at

hjælpe sig selv, skulde han under Henvisning til det allerede i den nævnte Skrivelse anførte, nærmere fremsætte sin Opfattelse af, hvorledes dette Spørgsmaal burde stilles. Først skulde han da forsøge at faa Klarhed paa det her omhandlede Arbejdes egentlige Beskaffenhed, idet han skulde bemærke, at den af Museumsraadet fremsatte Opfattelse, hvorefter hele den anførte Sum eventuelt skulde kunne føres over paa de til Raadighed for Museet stillede Midler, formentlig ikkun vilde kunne tiltrædes med den Forudsætning, at allerede den Gavn, som Museet efter Dr. Meinerts Udtalelser »indirekte« vilde have af Cand. mag. Lundbecks Arbejde, var de 600 Kr. om Aaret værd, en Forudsætning, som Kvæstor var meget tilbøjelig til at dele.

Det var til en systematisk Bearbejdelse af den danske Fauna af de to Insektordener Fluer og Hvepse, at Cand. mag. Lundbeck havde søgt en Understøttelse. At dette Arbejde strakte sig langt ud over Universitetets særlige Formaal, derom kunde der ikke være nogen Tvivl. Da det imidlertid hørte ind under den nævnte systematiske Bearbejdelse, at der foretoges »en Bestemmelse af Museets betydelige Samlinger af danske Fluer og Hvepse« — jfr. Dr. Meinerts Udtalelse under 21de December 1896 — og at Kjendskabet til saavel Museets som Privatsamlingers Materiale suppleredes ved Indsamlinger og Udklækninger — saaledes som anført i Cand. mag. Lundbecks Andragende —, hvilket tilkomne Materiale Andrageren havde lovet at afgive til Museet »til stor Vinding for dette i ren musealsk Henseende« — Dr. Meinerts Udtalelse under 27de Februar 1897 —, maatte det formentlig erkjendes, at det paatænkte Arbejde vilde indbefatte Opnaelsen af Universitetsformaal. Naar der herefter spurgtes, om da de 600 Kr. om Aaret, som Cand. mag. Lundbeck ønskede for at skaffe sig fornøden Tid til den ommeldte systematiske Bearbejdelse, burde udredes af Universitetet eller ikke, og naar Museumsraadet i sin Skrivelse af 27de Februar 1897 syntes at betragte det nævnte Beløb som faldende helt udenfor Universitetets Udgifter, idet det nemlig med den Dr. phil. W. Sørensen midlertidigt givne Understøttelse af 600 Kr. om Aaret »som Præcedens« var tænkt udredet af de paa Finanslovens § 21 VI. A. bevilgede Tilskud til videnskabelige Formaals Fremme samt til Understøttelse af Videnskabsmænd og Kunstnere, medens der dog efter Raadets Udtalelse heller ikke principmæssigt kunde være noget til Hinder for at udrede de 600 Kr. til Cand. mag. Lundbeck af de til Raadighed for Museet stillede Midler, saa var der egentlig ikke heri nogen indbyrdes Modsigelse. Det af Cand. mag. Lundbeck ansøgte Beløb syntes nemlig i Forhold til Opgaven at være saa beskedent, at hvad enten han maatte blive betragtet som Videnskabsmand og dermed helt gaa ind under de for Ministeriet disponible Summer til videnskabelige Formaals Fremme, eller hans Arbejde udelukkende maatte blive bedømt efter dets Betydning for Museet og dermed falde helt ind under dettes Udgifter, vilde en Opfyldelse af hans Andragende kunne forsvares. Da Spørgsmaalet om en Udredelse af de 600 Kr. under de for Ministeriet disponible Summer til videnskabelige Formaals Fremme, som allerede af Dr. Meinert udtalt, faldt udenfor de Overvejelser, som kunde finde Sted ved Universitetet, skulde Kvæstor undersøge, hvorledes Spørgsmaalet om Universitetets Evne til helt at udrede den

ommeldte Understøttelse burde stilles. Beskaffenheden af det af Cand. mag. Lundbeck paatænkte Arbejde, for saa vidt det her kunde komme i Betragtning, maatte betegnes: Bestemmelse af Museets Samlinger af danske Fluer og Hvepse, nye til Indlemmelse i Museet bestemte Indsamlinger og en systematisk Bearbejdelse af den danske Fauna overhovedet af de to nævnte Insektordener. Naar Spørgsmaalet om Universitetets Evne til at bekoste dette samlede Arbejde stilledes, maatte undersøges, hvorvidt der principmæssigt kunde ydes Bidrag dertil af Museets entomologiske Afdelings Assistancesum; af Museets entomologiske Afdelings Annuum og af Grev Moltkes Legater til Konto I.

Til *Assistance* var der under *Universitetets Udgiftspost 1. d.* tillagt Museets entomologiske Afdeling efterfølgende Beløb. Ordinært i Gjennemsnit 666 Kr. 67 Ø. aarligt. Hertil kom de fornævnte 1000 Kr. aarlig ifølge Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878. Som Konservator var Løvendal aflagt med 468 Kr., og om han end særlig var knyttet til den Westermanske Insektsamling, maatte dog dennes Besørgelse ved ham frigjøre det Beløb under den samlede Assistancesum, fornævnte 1666 Kr. 67 Ø., som ellers heraf vilde medgaa til den nævnte særlige Samling. Extraordinært blev udredet som aarligt Honorar til Dr. H. J. Hansen et Beløb af 2800 Kr., der var bestemt til at bortfalde ved hans Fratræden, og hvis Udredelse, hvorledes end Ministeriets Resolution af 25de April 1885, jfr. Univ. Aarb. f. 1884—85 S. 19—20, maatte komme til Udførelse, maatte frigjøre et Beløb, som ellers af Assistancesummen vilde medgaa til Medhjælp. Endelig havde den entomologiske Afdeling for Tiden, som af Dr. Meinert under 27de Februar 1897 forklaret, indirekte Gavn af den Dr. phil. W. Sørensen som Videnskabsmand under Finanslovens § 21 VI. A. bevilgede Understøttelse af 600 Kr. om Aaret. Og for saa vidt Dr. Meinerts Udtalelser i nysnævnte Skrivelse skulde være at forstaa saaledes, at alt dette slet ikke vedkom Sagen, idet en Udbetaling til det af Cand. mag. Lundbeck paatænkte Arbejde af den entomologiske Afdelings Assistancesum vilde være inkorrekt, skulde bemærkes, at naar der af denne Sum kunde udredes Betaling til Kandidat Schlick for »Sammenarbejdelse og Bestemmelse til Slægt og Art af Smaahvepse«, — jfr. Univ. Aarb. f. 1894—95 S. 860 og f. 1895—96 S. 228 —, vilde det være indlysende, at der ikke principmæssigt kunde være noget til Hinder for af den samme Sum at betale Kandidat Lundbeck for Sammenarbejde og Bestemmelse af Hvepse.

Det var imidlertid et Spørgsmaal om det strengt taget var korrekt, naar der af den entomologiske Afdeling blev udredet Beløb til »Assistance« overhovedet, thi man kom herved ind paa, hvad der ellers burde undgaa, nemlig at der til samme Formaal blev udredet dels Beløb, som fremtraadte paa den netop til dette Formaal beregnede og bevilgede Konto, dels Beløb under en Konto, som helt maatte forudsættes at have en anden Bestemmelse. Det var imidlertid en Kjendsgjerning, at saadan Anvendelse af det paagjældende Annuum fandt Sted uden Indsigelse fra Revisionsdepartementets Side, og for saa vidt Assistanzen bestod i Indsamling til Afdelingen og dermed Forøgelse af dennes Materiale, vilde det endog principmæssigt være det rette, at den blev posteret her. Da nu Indsamling her netop

var en Bestanddel af Cand. mag. Lundbecks paatænkte Arbejde, vilde der ikke i Principet være noget til Hinder for at regne paa Bidrag ogsaa fra Annum til dette Arbejdes Iværksættelse. Afdelingens Annum var 1160 Kr., hvoraf dog 400 Kr. vare et personligt Tillæg for Konservator Løvendal. At ogsaa Cand. mag. Lundbeck allerede gjentagne Gange havde erholdt Vederlag af Annuet, blandt andet »for Ordning og Bestemmelse« fremgik af et vedlagt Uddrag af Regnskaberne for Museets 3die Afdeling for 1893—94 til 1895—96.

Som Videnskabsmand maatte Cand. mag. Lundbeck antages at kunne blive understøttet af de Moltkeske Legaters Konto I., ligesom han da ogsaa allerede i 1895 herfra havde erholdt 100 Kr. for Arbejde i det zoologiske Museum. Ved Foundation for Grev J. G. Moltkes Legater af 28de Januar 1845 § 9 var der givet Halvdelen af 40000 Kr., altsaa en Kapital paa 20000 Kr., den Bestemmelse at anvendes til Gavn for det naturhistoriske Studium ved Kjøbenhavns Universitet paa den Maade, at der, efter Fradrag af Administrationsgebyr, af Renten 775 Kr. blev udredet Udgiften, nu 132 Kr. 50 Ø., til Præmien for en naturhistorisk Afhandling og fremdeles Lønninger til den Assistent eller de Medhjælpere, som det zoologisk-mineralogiske Museums nærmeste Bestyrere maatte behøve. Dette Lønningsbeløb var fastsat til et Bidrag af 400 Kr. om Aaret til Universitetets Indtægtspost 4, og af det derefter disponible Restbeløb kunde enkelte Understøttelser bevilges »saadanne Studerende, der med særdeles Flid dyrke de naturhistoriske Videnskaber«. Hvad der i et enkelt Aar blev sparet paa denne Konto, kunde anvendes endnu i det næste Aar, men tilfaldt ellers Legaternes Reservefond, hvis Tilvæxt fra denne Konto og andre af det samlede Legats Konti i Aarenes Løb var henlagt til Konto II. for de zoologiske og mineralogiske Museer, saaledes at denne sidstnævnte Konto, der oprindelig var 45000 Kr., nu var voxet til 85000 Kr. i rentebærende Kapital. Det var hine »enkelte Understøttelser« under Konto I. »til saadanne Studerende, der med særdeles Flid dyrke de naturhistoriske Videnskaber«, der i den foreliggende Sag kom i Betragtning. De tildeltes af Kirke- og Undervisningsministeriet efter Forslag af Professorerne i Zoologi og i Mineralogi.

Det kunde erkjendes, at en forud bestemt, stadig Understøttelse til Cand. mag. Lundbeck ikke ret vilde passe ind under de »enkelte« Understøttelser, som det hørte til den omhandlede Kontos Formaal at udrede, men Spørgsmaalet var kun om, hvorvidt denne kunde, om end med skiftende Beløb, hjælpe til, for at den omspurgte Bearbejdelse af de danske Fluer og Hvepse kunde komme i Stand, og i saa Henseende syntes det at maatte have afgjørende Betydning, at hidtil forholdsvis store Beløb vare forblevne uanvendte og derfor hjemfaldne til Reservefonden. I det hele maatte det antages, at der netop i det nu forestaaende længere Tidsrum, da naturhistoriske Studerende vilde blive anvendte til Bearbejdelse af Ingolf-Expeditionens Resultater og allerede herved vilde blive understøttede, vilde kunne raades over et betydeligt aarligt Beløb til Understøttelse under Moltkes Legaters Konto I.

Hvis altsaa Ministeriet ikke maatte kunne tildele Cand. mag. Lundbeck den ansøgte Understøttelse, saaledes som Dr. Meinert ifølge sine Ud-

talelser i Skrivelse af 27de Februar 1897 nærmest havde tænkt sig det, nemlig af de paa Finanslovens § 21 VI. A. bevilgede Tilskud til videnskabelige FormaaIs Fremme m. v., maatte det Spørgsmaal stilles, hvorvidt der til det omspurgte Arbejde vilde kunne tilvejebringes de fornødne 600 Kr. aarlig i et længere Tidsrum af Universitetets egne Midler, nærmere af Museets entomologiske Afdelings Assistancesum, af Museets entomologiske Afdelings Annum og af Grev Moltkes Legater til Universitetets Konto I. Besvarelsen af dette Spørgsmaal maatte overlades til Museumsraadet, for sidstnævnte Legaters Vedkommende i Forbindelse med Professoren i Mineralogi.

Dersom Universitetet heller ikke havde Evne til at hjælpe her med de fornødne Pengemidler, mente Kvæstor, at det, naar det nu siden Professor Schiødtes Død havde varet 13 Aar, uden at de danske Fluer og Hvepse til fulde kunde komme i Betragtning, maatte det hellere vare den fornødne Stund endnu med deres Bearbejdelse, end der hertil skulde søges en Bevilling under *Kommunitetets* Budget. Kvæstors Grunde til denne Opfattelse vare følgende.

Naar Spørgsmaalet om at paalægge Kommunitetet en Udgift til et Øjemed, som ligger helt udenfor dets egentlige Formaal, syntes det bestemt at burde vides, hvor stor denne Udgift var, saaledes at det, naar det var en i et længere Tidsrum aarlig tilbage vendende Udgift, vidstes, paa hvor mange Aar denne vilde falde. Det var ham ikke bekjendt, at dette Princip var blevet fraveget, naar undtages Bevillingen til Bearbejdelse af Ingolf-Expeditionens Resultater, der i sit store Omfang ikke havde kunnet paa-regnes med noget bestemt samlet Beløb, men alligevel var kommet ind paa Kommunitetets Budget som det eneste Sted, hvor den overhovedet kunde anbringes. Med Understøttelsen til Cand. mag. Lundbeck forholdt det sig saaledes, at det efter hans egen Udtalelse ikke lod sig bestemt sige, hvor lang Tid der vilde medgaa til det omspurgte Arbejde, men at han, efter hvad han kunde dømme derom, søgte Bevillingen paa f. Ex 6 Aar. Fra Museumsraadet forelaa der ingen som helst Udtalelse om, hvorvidt Arbejdet i dette Tidsrum blot tilnærmelsesvis kunde ventes afsluttet, og det i Sagen overhovedet fremkomne gav nærmest det Indtryk, at der til den omtalte systematiske Bearbejdelse vilde medgaa et betydeligt længere Tidsrum end 6 Aar. Det var ikke omtalt, hvorfra Pengene skulde komme til Udgivelsen af det eventuelt tilendbragte Værk, der maatte antages at skulle ledsages af Illustrationer. Ansøgeren havde kun udtalt, at han efter en indenfor visse Grænser fastsat Plan vilde kunne forpligte sig til regelmæssig hvert Aar at levere et bestemt Afsnit færdigt til Publikation, og af ham kunde der i Virkeligheden heller ikke fordres nogen Antydning af, hvorledes Bekostningen ved hans Værks Udgivelse vilde blive at tilvejebringe. Anderledes stillede det sig med Museumsraadet, som med sit Kjendskab til Forholdene maaske kunde have fundet Anledning til at give Vejledning i dette Punkt.

Bortset fra Betænkkeligheden ved den ansøgte Bevillings ubestemte Omfang kunde det maaske synes, at en Understøttelse til den ommeldte Bearbejdelse vilde falde ind under saadanne Bevillinger til videnskabelige

Formaals Fremme i Almindelighed, som Kommunitetet i de senere Aar var kommen ind paa, i Modsætning til den tidligere kjendte Anvendelse af samme som Reservefond til Opnaaelsen af egentlige Universitetsformaal, der ikke faldt ind under Universitetets Budget. Det var med Finansaaret 1888—89, at den nye Anvendelse af Kommunitetets Midler fremtraadte, og de i saa Henseende givne Bevillinger vare opførte paa en vedlagt Fortegnelse*). Heraf vilde det formentlig fremgaa, at om man end i Almindelighed vilde kunne henvise til Statskassen som den rette Plads for disse Bevillinger, vilde der dog næppe, allerede naar der saas hen til deres Størrelse, kunne paapeges bestemte Udgiftsposter, hvoraf de egentlig skulde kunne udredes. Anderledes forholdt det sig med den omhandlede Understøttelse, thi, hvad enten dens rette Plads egentlig maatte være under Finanslovens § 21 VI. A. til videnskabelige Formaals Fremme m. v. eller paa Universitetets Udgiftspost 1. d., nemlig under Assistancesummen for det zoologiske Museums entomologiske Afdeling, eller under begge disse Udgiftsposter tilsammen, vilde en Bevilling af Understøttelsen af *Kommunitetets* Midler kunne blive en Begyndelse til, at dette overhovedet blev et Fond, der maatte træde til, naar særlige Udgiftsposter, som vare bevilgede med bestemt fastsatte Beløb, saaledes at deres Formaal skulde fyldestgøres netop indenfor den dermed givne Grænse, viste sig utilstrækkelige til at udrede Udgiften ved et i sig selv ønskeligt Foretagende.

Efter det oplyste maatte Kvæstor holde for, at den ansøgte Understøttelse ikke egnede sig til at søges bevilget af Kommunitetets Midler.

Under 28de Maj 1897 anmodede *Konsistorium* Museumsraadet om dets yderligere Udtalelser, for saa vidt det maatte finde Anledning dertil efter den af Kvæstor afgivne Erklæring. *Konsistorium* tilføjede, at det ansaa det for rigtigt, at det ved Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878 til de danske *Insektsamlingers* Ordning givne Tilskud af 1000 Kr. udelukkende anvendtes til det Øjemed, hvortil det var tilstaaet, samt at Understøttelsen til Cand. mag. Lundbeck ikke egnede sig til at udredes af Kommunitetets Midler. *Konsistorium* henledte derhos særligt Museumsraadets Opmærksomhed paa det af Kvæstor rejste Spørgsmaal, om Understøttelsen ikke maatte kunne tilveje-

*) Begyndt i 1888—89; En paa 6 Aar fordelt Understøttelse af 6400 Kr. til Udgivelse af et af Cand. mag. Joh. Petersen affattet kartografisk Værk over de danske Farvandes Dyr- og Planteverden samt fysiske og hydrografiske Forhold. 1890—91: Til Oprettelse af en Havstation for zoologiske og botaniske Studier 2200 Kr. Begyndt i 1891—92: En paa 4 Aar fordelt Understøttelse af 4000 Kr. til Dr. phil. Kolderup Rosenvinge til Undersøgelse af Plantevæksten i de danske Have. 1892—93: Til Undersøgelse af Dyrelivet i Farvandene omkring Island 2400 Kr. Begyndt i 1894—95: Til en videnskabelig Expedition til de arktiske Farvande omkring Grønland (Ingolf-Expeditionen) i to Sommer, fordelt paa 2 Aar, 150000 Kr. Begyndt i 1895—96: Fhv. Prosektor, Cand. med. N. R. Finsen til Undersøgelse over Lysets Indvirkning paa den menneskelige Organisme, fordelt paa 3 Aar, 6000 Kr. 1896—97: Til Danmarks Repræsentation ved en Konference i London om Udgivelsen af en international Katalog over matematisk-naturvidenskabelig Litteratur 1000 Kr. Til en botanisk Undersøgelse af Færøerne i 1896 og 1897 1000 Kr. 1897—98: Til Bearbejdelse og Offentliggjørelse af Ingolf-Expeditionens Resultater, 1ste Bidrag, 10000 Kr. Tilskud til „Finsens medicinske Lysinstitut“ 20000 Kr.

bringes af Universitetets egne Midler, derunder af Grev Moltkes Legat til Universitetets Konto I.

I den af *Museumsraadet* under 9de Juni 1897 afgivne Erklæring bemærkede Museumsinspektør, Dr. Meinert med Hensyn til Spørgsmaalet om Fortolkningen af Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878, at han først maatte erklære sig villig til at bøje sig for Konsistorium; han havde allerede draget Omsorg for, at det for Fremtiden af Revisionsdepartementet vilde kunne paases, at mindst 1000 Kr. aarlig anvendtes til den *danske Insektsamling*; men han maatte dernæst tillige udtale sin Beklagelse over den Servitut, som saaledes var lagt paa Afdelingens frie Benyttelse af disse 1000 Kr. Endelig maatte han efter den Anledning, som den medsendte Skrivelse fra Kvæstor gav, tilføje nogle Ord til Forklaring af sin og han turde vistnok ogsaa sige Professor Schiødtes (og den temporære Afdelingsbestyrer Dr. H. J. Hansens) Opfattelse af fornævnte ministerielle Resolution. Vel var det sikkert, at Professor Schiødte under Disputen om, hvilken af de 2 Afdelinger, hans egen eller 2den Afdeling, Etatsraad Steenstrups, der skulde have de ved Dr. Mørchs Død ledigblevne 1000 Kr., som væsentlig Grund for at de skulde tilfalde hans, det er 3die Afdeling, urgerede den preserende Grund, som han fandt laa i Ønsket og Fordelene ved en snarlig Sammenarbejden af den store Drewsenske Samling. Men, omend Ministeriet kunde siges ved sine Udtryk, at det »ansaa det for uforsvarligt længere at udskyde de sidstnævnte Ordningsarbejder«, at have mere eller mindre gjort Professor Schiødtes Motivering til sin egen, saa lød dog selve Resolutionen kun saaledes: »og har [det høje Ministerium] derfor taget den Beslutning, at de 1000 Kr. fra 1ste d. M. at regne blive at stille til Disposition for Bestyreren af 3die Afdeling.« Som det vilde ses, var der i denne ikke Tale om nogen Indskrænkning eller Servitut, ligesaa lidt som der her nævnedes nogen Tid eller Aaremaal for Bevarelsen af disse 1000 Kr., og heller ikke havde der fra Revisionsdepartementets Side nogensinde været indvendt noget mod den Indgaaen under Afdelingens almindelige Assistancesum, som samme Afdelings Bestyrere havde troet sig berettigede til. Heller ikke senere hen, selv paa given Anledning, jfr. Konsistoriums Skrivelse af 2den Juni 1886, havde Ministeriet talt om Tid og Aaremaal eller nogen Servitut.

Museumsraadet bemærkede under Henvisning til Dr. Meinerts Udtalelse, at begge dets andre Medlemmer, Formanden inclusive, om de end havde en Erindring om, at afdøde Professor Schiødte havde motiveret sin Fordring om at beholde til sin Museumsafdeling de omstridte 1000 Kr., der havde været tildelte en anden Afdeling, havde de ligesaa lidt som Dr. Meinert havt nogen Erkjendelse af, at det dermed var givet, at man havde tænkt sig bemeldte Sum anvendt udelukkende i den entomologiske Samlings faunistiske Afdeling. Afdelingernes Regnskaber forelaa ikke til anden Kritik end Revisionens, og der havde derfor ikke været nogen Anledning for Museets Fællesbestyrelse til at undersøge Summens Anvendelse. Med Hensyn til Kvæstor Henvisning til, at den af Cand. mag. Lundbeck søgte Understøttelse, 600 Kr., i 6 Aar muligvis kunde til Dels ydes af de Moltkeske Legater, skulde Professor zoologiæ gjøre opmærksom paa, at dette Legat (for saa vidt angik Understøttelse af lovende og flittige Studerende) blev bort-

givet af Ministeriet efter Indstilling af Professorens zoologiæ og mineralogiæ i Forening, og en Overenskomst, der gjorde hans Kollegas Adgang til at deltage i denne Indstillingsret saa temmelig illusorisk, kunde han allerede af denne Grund ikke slutte sig til eller anbefale. At der havde været Aar, i hvilke denne Indstillingsret var bleven mindre benyttet, turde ogsaa til Dels have sin Grund i, at der havde været andre Kilder, hvoraf man havde understøttet yngre Studerende, men dette Forhold kunde let forandre sig — i Øjeblikket var der 5 Andragender inde om Japetus Steenstrups Legat, af hvilke allerhøjest 2 kunde hjælpes, og de Studerendes stærkt voxende Antal gjorde det i det hele misligt at opløse det Moltkeske Legats Resourcer efter en større Maalestok. Han turde kun give det Løfte, at han, for saa vidt det stod til ham eller var ham muligt, skulde gjøre sit til at hjælpe paa det Tilskud, som Museets 3die Afdeling maatte kunne afse til at støtte Cand. mag. Lundbecks Virksomhed, men en bestemt bindende Afgift kunde han af Hensyn til sig selv, sin Kollega og sin eventuelle Efterfølger i Professoratet ikke paatage sig.

Under 5te Juli 1897 indsendte *Konsistorium* til Ministeriet de modtagne Erklæringer fra Museumsraadet og Kvæstor, idet *Konsistorium* bemærkede, at medens man i og for sig ikke nærede nogen Tvivl om Ønskeligheden af, at den ommeldte systematiske Bearbejdelse af de nævnte Insektordener søgtes fremmet, maatte *Konsistorium* overensstemmende med det af Kvæstor udviklede fraraade, at den nævnte Udgift faldt Kommunitetet til Last. Der var her Tale om en Udgift, som var Kommunitetets Formaal ganske uredkommende, og *Konsistorium* maatte derfor fastholde det Standpunkt — der med særlig Styrke gjorde sig gjældende, naar det som i nærværende Tilfælde drejede sig om et Arbejde, der i Henseende til Tid og Omfang var ubestemmeligt —, som man ofte tidligere havde haft Lejlighed til at fremhæve, ligesom det i det hele var blevet fulgt af Ministeriet med priselig Varsomhed, at der ikke uden yderste Nødvendighed og kun i meget vigtige Tilfælde maatte lægges andre Byrder paa Kommunitetets Midler end de, som det var bestemt til at bære.

For saa vidt hele det ommeldte Beløb ikke maatte kunne tilvejebringes af de under Ministeriet underlagte Midler udenfor Universitetets Omraade, maatte *Konsistorium* under Henvisning til de af Kvæstor fremsatte udførlige Redegjørelser og Museumsraadets Bemærkninger dertil, henlede Opmærksomheden paa, at der muligvis af Universitetets egne Midler kunde ydes Bidrag til det omhandlede Formaal dels af Annuum for Museets entomologiske Afdeling under Universitetets Udgiftspost 3. e., dels af det ved Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878 under Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, til de danske Insektsamlingers Ordning bevilgede Beløb af 1000 Kr. aarlig, naar dette anvendtes efter dets oprindelige Bestemmelse, hvilket Inspektør i sin Skrivelse af 9de Juni 1897 havde udtalt at ville drage Omsorg for, dels endelig af de under Grev Moltkes Legater til Universitetet, Konto I, aarligt disponible Beløb til Understøttelse for Studerende, som med særdeles Flid dyrke de naturhistoriske Videnskaber. *Konsistorium* skulde derfor tilraade, at den omhandlede Understøttelse til Cand. mag. W. Lundbeck ikke faldt Kommunitetet til Byrde, men at der,

for saa vidt Ministeriet ikke af de under samme underlagte Midler udenfor Universitetets Omraade maatte kunne udrede hele Beløbet eller dog en Del af samme, blev givet Anvisning paa at afholde det af Universitetets Midler paa den foran angivne Maade.

I Skrivelse af 5te August 1897 meddelte *Ministeriet* Konsistorium, at det fandt det ønskeligt, at der ydedes Cand. mag. Lundbeck den ansøgte Understøttelse, men at Ministeriet for sit Vedkommende ikke raadede over Midler hertil, ligesom man efter det oplyste ikke fandt, at Understøttelsen burde tillægges ham af Kommunitetets Midler. Efter den Anledning Konsistoriums Skrivelse dertil gav, tillod Ministeriet derimod, at der tillagdes Cand. mag. Lundbeck en Understøttelse, saavidt Forholdene maatte kunne tilstede det, af Universitetets egne Midler, nemlig dels af Annum for zoologisk Museums entomologiske Afdeling under Universitetets Udgiftspost 3. c., dels af det ved Ministeriets Resolution af 5te Juli 1878 under den samlede Lønningssum, Universitetets Udgiftspost 1. d., til de danske Insekt-samlingers Ordning bevilgede Beløb af 1000 Kr. aarlig, jfr. Univ. Aarb. f. 1877—78 S. 343—55, naar dette anvendtes efter dets oprindelige Bestemmelse, dels endelig af de under Grev Moltkes Legater til Universitetet, Konto I., aarligt disponible Beløb til Understøttelse for Studerende, som med særdeles Flid dyrke de naturhistoriske Videnskaber.

c. *Personlige Forhold vedrørende Museet.*

Museets Museumsraad ansatte under 20de September 1896 Cand. mag. *Adolf Severin Jensen* som konkologisk Medhjælper ved Museets 3die Afdeling, fra 1ste Oktober s. A. at regne.

3. Det mineralogiske Museum.

Under 24de April 1897 modtog Konsistorium fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet et af Fakultetet anbefalet Andragende fra Professor mineralogiæ, Dr. phil. N. V. Ussing om, at den under Universitetets Udgiftspost 7. a. hørende Sum af 1200 Kr. til Assistance for Professoren i Mineralogi, for Finansaaret 1897—98 og fremdeles, indtil anden Bestemmelse maatte anses ønskelig, maatte blive anvendt — i Lighed med hvad Tilfældet havde været i Finansaaret 1896—97 — saaledes at:

»a. 600 Kr. er til Raadighed for Professor mineralogiæ til at lønne en Assistent ved Undervisningen, og

b. 600 Kr. tildeles Statsgeolog, Dr. phil. Victor Madsen som Honorar for i to ugentlige Timer i et Tidsrum, svarende til et Halvaar, aarlig at foredrage nærmere bestemte Afsnit af Mineralogien og Geologien.«

Under Henvisning til det af Konsistorium under 25de April 1896 indsendte Andragende om en tilsvarende Ordning af denne Sag for Finansaaret 1896—97 — jfr. Univ. Aarb. f. 1895—96 S. 79—81 —, tilføjede Professor Ussing, at Dr. Madsen havde holdt Forelæsninger i Tidsrummet Oktober 1896 til April 1897 i to ugentlige Timer over de ældre — palæozoiske, mesozoiske og tertiære — Dannelsers Geologi. Det vilde være ønskeligt, at Dr. Madsen afsluttede denne Forelæsning i næste Vinter med

Gjennemgangen af de yngre — kvartære — Dannelsers historiske Geologi, og at derefter Forelæsningsrækken gjentoges de følgende Aar, saaledes at de naturhistoriske Studerende regelmæssig kunde faa en fyldigere Vejledning i denne Gren af Geologien, end der kunde gives i de aarlig gjentagne elementære Forelæsninger over Geologi.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling af 31te Marts 1897 bifaldt Ministeriet under 14de Juni s. A. fornævnte Forslag.

— Konsistorium konstituerede efter Indstilling fra Professor mineralogiæ ved Skrivelse af 9de Oktober 1896 Dr. phil. *K. A. Grönvall* som palæontologisk Assistent ved Museet fra 1ste s. M. at regne. Angaaende Tilladelse for Dr. Grönvall til at holde geologiske Forelæsninger, jfr. foran S. 368.

— Den af Konsistorium under 9de September 1896 approberede *Instrux for Fyrbøderen* ved Museet er saalydende:

»1. Fyrbøderen ved Mineralogisk Museum, som tillige er Karl ved Museet, skal saa vidt muligt stadig være til Stede ved Bygningen og maa navnlig ikke uden Tilladelse være borte nogen Nat.

2. Han paaser, at ingen uvedkommende Personer opholde sig i Museets Bygning eller Gaardsrum. Han aabner Laagen og Mellemporten om Morgenen Kl. 6—6¹/₂ og lukker den om Aftenen Kl. 10. Han aabner og lukker Gitterporten for Vogne til Museet og Bestyrerboligen. Han aabner og lukker Indgangsdørene til Museumsbygningens Lokaler til nærmere angivne Tider, og paaser, at alle Vinduer ere lukkede om Natten.

3. Han besørger Fyringen under Kjedlerne, passer Varme- og Ventilationsapparaterne i det hele og sørger for, at alle Museets Lokaler opvarmes og ventileres efter deres Bestemmelse.

4. Han paaser, at Brændselsleverancerne ere i Orden, baade hvad Maal og Kvalitet angaar, og melder til Museets Bestyrer, naar nyt Brændsel skal bestilles, og naar nogen Del af Varmeapparaterne trænger til Reparation eller Fornylse.

5. Han tænder og slukker Gasblussene i Gaarden, Mellemporten og hvor det iøvrigt behøves, til nærmere angivne Tider.

6. Han holder Hovedhanerne for Gassen lukkede om Natten og paaser, at alle Gashaner i Museumsbygningen ere lukkede, forinden Hovedhanen lukkes.

7. Han renholder den til Museet hørende Del af den store Gaard saavel som det mindre Gaardsrum; i Museumsbygningen maa han renholde Retiraderne, Brændselsrummene, Trappen og Korridoren, som fører fra Gaarden til Brændselskjælderen, samt Fyrkjælderen og Ventilationskanalerne.

8. Han holder Afløbsrørene, Vandlaasene og Kloakerne i Orden. Han fører Tilsyn med Bortkjørselen af Dag- og Natrenovation.

9. Han pudser de i Gaarden anbragte Lygter samt Vinduet over Hovedindgangsdøren til Museet. Han maa være behjælpelig med Afløftning og Paasætning af Vinduer o. lign. ved Rengjøring i Museet.

10. Om Vinteren maa han holde Passagen fra Østervoldgade til Indgangsdøren fri for Sne og paastrø Sand i glat Føre. Han maa være behjælpelig ved Fjernelsen af Sne og Is fra Tagene.

11. Han maa jævnlig efterse Bygningen, og naar der opdages nogen Brøstfældighed eller Mangel, strax melde det til Bestyreren.

12. Han maa være til Stede ved Auditoriet før og efter hver Forelæsning, lukke Garderoben senest 5 Minutter efter Forelæsningens Begyndelse og gjøre Auditoriet ryddeligt efter Forelæsningens Ophør.

13. I Museumstiden maa han være rede til at assistere ved grovere Arbejder i Museet.

14. Han skal besøge alle Museet vedkommende Ærinder.

15. Han maa i det hele rette sig efter de Bestillingen vedrørende Bestemmelser, som meddeles ham af vedkommende Autoriteter.

4. Det astronomiske Observatorium.

Forøgelse af Observatoriets Annuum m. m.

Under 29de Maj 1896 modtog Konsistorium til Erklæring fra Kirke- og Undervisningsministeriet et Andragende fra Professor astronomiæ, Dr. phil. Thiele om Forhøjelse dels af det astronomiske Observatoriums Normalsum, dels af det til Assistance ved Observationer og Beregninger bevilgede Beløb.

Professor Thiele bemærkede i sit Andragende, at Arbejderne ved Opstillingen, Indretningen og Prøvelsen af det nye Hovedinstrument vare tilendebragte, og at Observatoriet havde faaet et særdeles godt og mangesidigt anvendeligt Hovedinstrument. Det gjaldt nu om at sikre Observatoriet den fulde Nytte af dets Instruments Betydning.

Paa et Par underordnede Punkter var der sket nogen Afvigelse fra den oprindelige Plan. Medens det saaledes var givet, at Hovedinstrumentet skulde have elektrisk Belysning, kunde man ikke oprindelig gjøre Regning paa at forsynes med Elektricitet fra Stadens Belysningsvæsen, og Beregningen af Omkostningerne maatte derfor bygges paa den Forudsætnig, at Observatoriet selv skulde producere den nødvendige Elektricitet, samt at denne kun skulde være tilstrækkelig til Hovedinstrumentets Forsyning. I Maj 1894 var det dog lykkedes Observatoriet i Forbindelse med det kemiske Laboratorium at bevæge Kjøbenhavns Magistrat til en Udvidelse af Ledningerne, hvorved det blev muligt at sikre Observatoriet en baade regelmæssigere og rigeligere Forsyning med Elektricitet, saaledes at ikke blot Hovedinstrumentet, men alle de vigtigere Instrumenter nu belystes elektrisk, og opnaa den deraf flydende Forøgelse af Nøjagtighed og Bekvemmelighed; tilmed kunde der nu anvendes Elektricitet til Bevægelse af Observatoriets Kuppel under Observationerne med Hovedinstrumentet. Den forøgede Bekostning kunde til Dels dækkes ved Opgivelse af de paatænkte Bygningsforandringer ved Meridianværelset, netop fordi den elektriske Belysning befriede dette Rum for den Opvarmning ved Gasblussene, som Byggearbejderne skulde søge at modvirke. Men i Fremtiden blev den aarlige Udgift til Observatoriets og Instrumenternes Belysning efter dette Aars Erfaring 150 Kr. større end forhen.

Det havde dernæst vist sig umuligt at finde nogen passende Plads til fotografisk Mørkekammer i selve Observatoriebygningen. Vanskeligheden

blev kun løst derved, at Videnskabernes Selskab afstod til Observatoriet sin paa dettes Grund beliggende Bygning, der tidligere havde tjent til magnetisk Observatorium. Skjønt denne Overdragelse var en rent velvillig Gave, maatte dog det fotografiske Mørkekammers Indretning i nævnte Bygning medføre større Udgifter end forudsat. Afstanden fra den fotografiske Kikkert blev saa stor, at der i Instrumentets Nærhed maatte anbringes et mørkt Skab til de lysfølsomme Pladers Indlæggelse i Kassetterne, og der behøvedes betydelige Jordledninger baade til Vand og Gas til Mørkekamrenes Opvarmning. Kun ved næsten helt at nøjes med gammelt Inventar til det nye Instrument var det lykkedes at dække ogsaa disse forøgede og uforudsete Udgifter. Mørkekamrenes Brug vilde forøge Observatoriets regelmæssige Udgifter med mindst 50 Kr. om Aaret til Varmegas.

Den nye men selvfølgelig Udgift til følsomme Plader til den fotografiske Kikkert og til Fotografiernes Udvikling og Opbevaring vilde ret vel kunne beregnes efter de i Aarets Løb gjorte Erfaringer, dog maatte det derved erindres, at der endnu kun var taget Forsøgsfotografier, og dertil kun anvendt smaa og meget smaa Plader af almindelig Handelskvalitet. Til de fremtidige Observationer vilde der ved Siden af slige Plader af og til være Brug baade for finere specielt fabrikerede Plader og for store Plader. Thi Kikkerten viste sig at give saa gode Billeder, at det kunde blive af Vigtighed, at Billederne ikke forringedes ved Pladernes Unøjagtighed eller indskrænkedes ved deres Lidenhed. Gjennemsnitlig maatte den aarlige Udgift til fotografisk Materiale anslaaes til 300 Kr.

For at Observatoriet kunde komme i virkelig Besiddelse af de Forbedringer, for hvilke de gjorte Forandringer blot aabnede Muligheden, maatte Professor Thiele altsaa andrage om en Forhøjelse af den sædvanlige Bevilling til Observatoriet. Men et Blik i en Kikkert eller et Fotografi af en Himmelegn var endnu slet ikke nogen Iagttagelse. Der skulde gjøres Maalinger og disse skulde beregnes; og dette skulde gjøres i langt større Omfang paa det nu med tidssvarende Instrumenter udrustede Observatorium, end der kunde være Tale om før Forandringen. Naar han antog, at Observatoriets nuværende faste Personale vilde være denne Arbejdsforøgelse voxen, og derfor ikke nu fandt Anledning til at begjære nogen Forandring i det og dets Lønning, var det kun, fordi han stolede paa, at en væsentlig Del af Arbejdet vilde blive gjort af de Studerende, der nu som før vilde benytte dette som en Skole til Erhvervelse af de to nyttige Færdigheder, Nøjagtighed i Iagttagelse og Regnedygtighed, som vare af saa stor Betydning, ikke blot for vordende Astronomer, men ogsaa for Skolen og Livet, at der altid vilde melde sig frivillige Deltagere i betydeligt Antal. Men det var ikke alle, som naaede saa vidt, at Læreren ikke lettere kunde gjøre Arbejdet selv end gennem Eleven. Begge disse Færdigheder krævede lang Tid og Taalmodighed til lang Øvelse. Ingen blev udlært og tilvant uden gennem ensformige og længe kjedelige Gjentagelser. Til Overvindelse af denne Gnidningsmodstand maatte der anvendes smaa Belønninger for udvist Udholdenhed og billige Vederlag for den Tid og Kraft, som uformuende Studerende ellers maatte have brugt til Livets Ophold. Lige fra Ole Rømers Tid havde Observatoriet ogsaa hertil kunnet anvende en Del af det Rømer-

Bartholinske Legat, nu ca. 120 Kr., og fra Finansaaret 1878—79 en Bevilling paa 200 Kr. aarlig »til Assistance ved Observationer og Beregninger«. Der var stiftet megen Nytte hermed, men det forsløg blot ikke under de nuværende Forhold; de fotografiske Pladers Udmaaling og Beregning vilde mere end fordoble Observatoriets Efterspørgsel om Arbejdskraft, og de Studerendes Tilbud var — blot i hans Tid — blevet fordoblet og atter fordoblet et Par Gange.

I Skrivelse af 3die Juli 1896 til Ministeriet bemærkede Konsistorium, at Observatoriets *egentlige* Normalsum siden 1844 kun var bleven forhøjet med et Beløb af 200 Kr. ved Finansloven for 1878—79 til Bøger, Kort og Bogbinderarbejde, og indstillede, at der paa Finanslovsforslaget for 1897—98 maatte blive optaget dels en Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, med 300 Kr., nemlig til Forhøjelse af den for Observatoriet til Assistance ved Observationer og Beregninger fastsatte Sum fra 200 Kr. til 500 Kr., dels en Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 3. f., det astronomiske Observatorium, med 500 Kr., nemlig 200 Kr. til Forøgelse af den hidtil til Brændsel og Belysning beregnede Sum 200 Kr. til 400 Kr. og 300 Kr. til fotografisk Materiale.

Begge Forslag bleve optagne paa Finanslovsforslaget for 1897—98, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg A. Sp. 977—80. I Betænkningen til Finanslovsforslaget bemærkede Folkethingets Finansudvalg, at det ikke kunde tiltræde Forhøjelsen af 300 Kr. til Assistance ved Maalinger og Beregninger, jfr. Rigsdagstidende s. A. Tillæg B. Sp. 453—54 og 691—92 samt Folkethingstidende s. A. Sp. 3221 og 3261. Forhøjelsen af Observatoriets Normalsum blev derimod bevilget og optaget paa Finansloven for 1897—98.

5. De lægevidenskabelige Institutter.

a. Bevillinger til Forsøg med Serumterapi ved Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi.

Under 3die Juli 1896 indsendte Konsistorium et af det lægevidenskabelige Fakultet anbefalet Andragende fra Professor, Dr. med. C. J. Salomonsen om, at der for Finansaaret 1897—98 paany maatte blive stillet til Disposition for Laboratoriet for medicinsk Bakteriologi en Sum af 10000 Kr., for at Laboratoriet kunde sættes i Stand til at fortsætte Fremstillingen af antidifterisk Serum samt de dermed i Forbindelse staaende Forsøg.

Til Støtte for sit Andragende anførte Professor Salomonsen, at Laboratoriet i det sidst forløbne Aar — 22de Juni 1895 til 17de Juni 1896 — havde udleveret til Landets Sygehuse i et Antal af 82 og til Læger 70390 Cc. antidifterisk Serum af mindst samme Styrke som den fra Institut Pasteur leverede, d. v. s. Serum til et Beløb af 21117 Kr. beregnet efter dansk Apothekerpris (3 Kr. pr. 10 Cc.), samt at det antidifteriske Serum, om hvis terapeutiske Virkninger der stadig indløb meget gunstige Meddelelser fra Provinsygehuse, vedblivende benyttedes og ogsaa i Fremtiden maatte antages at ville blive anvendt i saa stor Udstrækning af Landets Læger, at Laboratoriet næppe vilde se sig i Stand til med de fire Heste, over hvilke det raadede, at tilfredsstille de indløbende Anmodninger. Der var

derhos fornylig paa Blegdamshospitalet sat en større Forsøgsrække i Gang, til hvilken der krævedes en meget betydelig Mængde Serum, som Hospitalet havde anmodet Laboratoriet om at levere. Endvidere fremhævede Professor Salomonsen, at Opretholdelsen af Laboratoriets serumterapeutiske Afdeling ogsaa var af største Betydning for Undervisningen og for Arbejdet i Laboratoriet i det hele, i hvilken Henseende han henledte Opmærksomheden paa, at Serumfabrikationen havde nødvendiggjort Oprettelsen af en Assistentplads, der ogsaa havde Betydning som Uddannelsesplads for en yngre Patholog, at de Viderekomne, som arbejdede i Laboratoriet, havde faaet let Adgang til at se og følge systematiske Immunitationsundersøgelser, samt at den elementære Undervisning, der gaves ved de bakteriologiske Kursus, nu kunde gjøres langt fyldigere derved, at man kunde forevise hele Fremgangsmaaden ved Tilberedningen af det antidifteriske Serum, Tuberkulinfabrikationen og flere andre Forsøg, som det vilde være ganske uoverkommeligt at holde i Gang *alene* for Undervisningens Skyld.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling blev der paa Finanslovsforslaget paa Universitetets Udgiftspost 3. n., Laboratoriet for medicinsk Bakteriologi, ekstraordinært optaget 10000 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg A. Sp. 979—82. Folkethingets Finansudvalg bemærkede i sin Betænkning, at det tiltraadte denne ekstraordinære Bevilling, men forbeholdt sig sin Stilling i Fremtiden, navnlig overfor den fremsatte Begrundelse, at Oprettelsen af en Assistentplads, der ogsaa havde Betydning som Uddannelsesplads for en yngre Patholog, o. s. v. skulde nødvendiggjøre Bevillingen, jfr. Rigsdagstidende s. A. Tillæg B. Sp. 453—54 og Folkethingstidende s. A. Sp. 3261.

Bevillingen blev givet paa Finansloven for 1897—98.

Til 2den Behandling af Forslaget om Tillægsbevilling for 1896—97 blev der i Anledning af et Andragende fra Professor, Dr. med. C. J. Salomonsen af Ministeriet stillet Forslag over en yderligere Bevilling paa 6000 Kr., med hvilket Beløb den til serumterapeutiske Forsøg for Finansaaret 1896—97 bevilgede Sum, 8000 Kr., dels var blevet overskredet, dels under fortsat Drift i Finansaarets to sidste Maaneder vilde blive overskredet. Professor Salomonsen henviste til Støtte for sit Andragende til sin udførlige Redegjørelse i en medfulgt trykt Indberetning om den serumterapeutiske Afdelings Virksomhed i de to forløbne Aar, af hvilken Redegjørelse det fremgik, at Laboratoriet havde havt Valget imellem helt at standse Fabrikationen og Udleveringen af Serum eller overskride den bevilgede Sum. Det lægevidenskabelige Fakultet bemærkede i en af Ministeriet indhentet Erklæring, at det saavel af videnskabelige som praktiske Grunde maatte anbefale, at den søgte Bevilling gaves.

Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg B. Sp. 1965—66 og 2029—30, og Bevillingen givet paa Tillægsbevillingsloven for 1896—97.

b. *Bevilling af Lønning til en Assistent ved den farmakologiske Samling.*

Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 6te December 1896 et Andragende om, at der maatte blive bevilget en aarlig

Lønning af 1200 Kr. til en Assistent ved Universitetets farmakologiske Samling, der var bleven aabnet i Begyndelsen af November s. A. i Lokalerne i Kommunitetsbygningen nærmest Krystalgade. De to af Værelserne i Stueetagen vare benyttede til den egentlige Studiesamling, her fandtes Skabe med Præparater, et lille Haandbibliothek, Tavler med Afbildninger af officinelle Planter og Siddepladser ved Borde til 15—20 Studerende. De tre Værelser paa 1ste Sal vare benyttede til Opstilling af den Universitetet tilhørende farmakologiske Samling, væsentlig bestaaende af tropiske Droger (den Riiseske Samling) samt til Arbejdsrum for Docenten og en eventuel Assistent, og der tænktes desuden afholdt mindre Kursus i Undersøgelse af de officinelle Præparater; Loftet benyttedes til Opbevaring af Brændsel. Studiesamlingen blev foreløbig holdt aaben 3 Gange ugentlig i 2 Timer.

Tidligere benyttedes som Studiesamling og Forelæsningsamling en Samling, opstillet i 4 Skabe i Professorernes Aftrædelsesværelse ved det fysiologiske Auditorium paa kirurgisk Akademi. Rummet var et lille et Fags Værelse med 4 store Skabe og et Bord, der dækkede det ene Skab, og Undervisningsforholdene vare under al Kritik; det tilstødende Auditorium benyttedes og Samlingen led daglig stor Overlast paa Grund af de indskrænkede Rumforhold og det store Antal Studerende. Nu vare Forholdene blevne noget bedre, idet de Studerende kunde henvises til Studiesamlingen paa Universitetet, medens Samlingen paa kirurgisk Akademi kunde benyttes som Forelæsnings- og Examinatoriesamling, men for at faa virkelig Nytte af Studiesamlingen var det imidlertid nødvendigt at ansætte en Assistent, der kunde hjælpe til at holde Samlingen i Orden og vejlede de Studerende paa Studiesamlingen. Det var absolut nødvendigt at have stadigt Opsyn, naar Studiesamlingen holdtes aaben, og det kunde Docenten ikke overkomme alene bl. a. paa Grund af den fra kirurgisk Akademi afsides Beliggenhed af Studiesamlingen. Der havde hidtil ikke været nogen Assistent, men Docenten havde privat engageret en ældre Studerende eller yngre Kandidat til at hjælpe med Ordning og Vedligeholdelse af Samlingen — lønnet af Samlingens Annuum —, om noget Opsyn eller Ordning af Studiesamlingens Benyttelse havde der hidtil ikke kunnet være Tale, da de højst indskrænkede Rumforhold havde nødvendiggjort uhindret Adgang fra Kl. 8—6, da kun 4—6 Personer ad Gangen til Nød fandt Plads i Rummet, i hvilket der ikke engang var Plads til Stole.

Lønnen til en Assistent foresloges sat lig den for de andre lægevidenskabelige Assisterter — 1200 Kr. Assistentens Arbejde skulde dels være at ordne Samlingerne paa kirurgisk Akademi og paa Universitetet, dels at vejlede og hjælpe de Studerende paa Studiesamlingen.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling af 19de December 1896 blev der af Ministeriet til 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget for 1897—98 stillet Forslag om Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 1. d., Universitetets samlede Lønningssum, med 1200 Kr. til Lønning for for nævnte Assistent. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg B. Sp. 1207—8 og 1353—54 samt Folkethingstidende s. A. Sp. 5392, og Bevillingen givet paa Finansloven for 1897—98.

c. *Bevilling af Honorar til Lederen af en otolaryngologisk Klinik ved det kgl. Frederiks Hospital m. m.*

Under 1ste April 1895 modtog Konsistorium fra Kirke- og Undervisningsministeriet til Erklæring et Andragende fra Dr. med. E. Schmiegelow om, at der maatte blive oprettet en Docentpost i Otolaryngologi ved det lægevidenskabelige Fakultet, samtidig med at der indrettedes en otolaryngologisk Poliklinik, hvor de Studerende obligatorisk kunde modtage Undervisning i Erkjendelse og Behandling af Sygdomme i Øret og Struben, forinden de indstillede sig til den lægevidenskabelige Embedsexamen.

Dr. *Schmiegelow* bemærkede i sit Andragende følgende: For 8 Aar siden fremkom han med et lignende Andragende til det lægevidenskabelige Fakultet, der, anerkjendende Andragendets Berettigelse, henviste til den da paatænkte Flytning af Frederiks Hospital, hvori en otolaryngologisk Klinik var optagen som Led i de forskjellige Special-Kliniker, der skulde opføres. Han ansaa det derfor for rigtigst at stille Sagen i Bero i den sikre Tro, at Virkeliggjørelsen af en otolaryngologisk Universitets-Klinik var nærforestaaende. Imidlertid henstod Spørgsmaalet om en saadan Klinik stadig uafgjort, og der kunde vel næppe i Øjeblikket antages at være Sandsynlighed for, at Sagen i de nærmeste Aar kunde realiseres, for saa vidt som dens Virkeliggjørelse skulde være afhængig af Frederiks Hospitals Flytning eller Ombygning. Det var denne Betragtning, som havde bevæget ham til at ansøge Ministeriet om, at Oprettelsen af en Docentpost i Otolaryngologi maatte finde Sted i en nær Fremtid, for at der snarest kunde raades Bod paa den mangelfulde Uddannelse, som Savnet af en obligatorisk Undervisning i Ørets og Strubens Sygdomme nødvendigvis maatte medføre hos de lægevidenskabelige Studerende.

Øresygdommenes indgribende Betydning for Individets ikke alene fysiske, men ogsaa aandelige Befindende var anerkjendt fra alle Sider. Opmærksomheden skulde blot henledes paa Mellemløbetændelsernes skadelige Indflydelse dels i funktionel Henseende, ved at fremkalde større eller mindre Døvhed, dels i vital Henseende, ved at give Anledning til alvorlige Komplikationer fra Hjernens og fjernere liggende Organers Side (Hjernebetændelse, Hjerneabsces, Pyæmi). Der var nu aldeles ingen Tvivl om, at en stor Del af disse alvorlige Komplikationer saavel som et ikke ringe Antal Tilfælde af Døvstumhed, der skyldtes en Mellemlørelidelse i den spæde Alder, kunde have været undgaaet, om Ørelidelsen var bleven erkjendt i rette Tid og havde været gjort til Gjenstand for en rigtig rationel Behandling. Ved Undersøgelser, som vare foretagne saavel herhjemme som i Udlandet, var det bevist, at største Delen af de Døvstumme kunde føre deres Invaliditet tilbage til Betændelser i Øret i den tidlige Barndom. Og selv om Hørelsen ikke gik fuldstændig tabt ved Lidelser i de dybere Dele af Øret, medførte disse dog altid større eller mindre Grader af Døvhed, hvis Betydning for Barnets aandelige Udvikling kunde blive i høj Grad skæbnesvanger. Det var gennem Øret, at Barnet modtog sine fleste aandelige Impulser, og enhver betydeligere Forringelse af Høreevnen maatte nødvendigvis virke skadeligt ind paa Barnets aandelige Udvikling. Børn, som hørte daarligt,

bleve dvaske, uopmærksomme, aandsfraværende. Han havde i sin Tid undersøgt omtrent 600 Skolebørn og fundet, at omtrent hvert tredje Barn frembød større eller mindre sygelige Forandringer i Ørene, og i et stort Antal Tilfælde var Hørelsen ophævet eller reduceret til et Minimum paa det angrebne Øre. I intet Tilfælde vare Ørene blevne underkastede en rationel Behandling, og dog var det utvivlsomt, at en stor Del af de angrebne Børn (ifølge Münchener Otologen Bezolds Undersøgelser: 47,7 pCt.) havde sikker Udsigt til en mere eller mindre fuldstændig Helbredelse, hvis de underkastedes en hensigtsmæssig Behandling.

Men var Øresygdommenes Betydning for Individets legemlige og aandelige Udvikling en ubestridelig Kjendsgjerning og var Nødvendigheden af, at en Læge burde kunne erkjende en Ørelidelse, vurdere dens Betydning i det givne Tilfælde og foretage en rationel Behandling, almindelig anerkjendt, var det ikke mindre vigtigt, at Lægen var i Stand til at undersøge en Næsehule eller foretage en Examination af en Strube og stille en rigtig Diagnose. Han vilde ellers i modsat Fald være tilbøjelig til at begaa de alvorligste diagnostiske og terapeutiske Fejlgreb. Kun ved en Spejlundersøgelse var man i Stand til f. Ex. at erkjende Tilstedeværelsen af Svulster i Strubens Indre, til at afgjøre, om en Hæshed skyldtes en betændelsesagtig Proces, en Svulst eller en Lamhed af Stemmebaandene, om Kvælningsanfald var fremkaldt ved Tillukning af Struben med et fremmed Legeme, en Lamhed af Stemmebaandene, eller om Hindringen for Aandedrættet maaske laa dybere nede i Luftvejene. Kun ved den laryngoskopiske Undersøgelse kunde Lægen faa rigtige Holdepunkter for den Behandlingsmaade, som burde anvendes i de enkelte Tilfælde.

Men ikke alene paa Grund af Øre- og Halslidelsernes rent kvalitative Betydning krævedes der fra Lægernes Side en større Agtpaagivenhed, end der hidtil var bleven dem til Del herhjemme. Ogsaa i ren kvantitativ nummerisk Henseende tiltvang de sig en ikke ringe Opmærksomhed, eftersom Øre- og Halslidelser optraadte med stor Hyppighed og udgjorde en ikke ringe Brøkdæl af de Sygdomme, der drev Patienterne til at søge Lægehjælp. Som ovenfor omtalt havde omtrent hvert tredje Skolebarn i de københavnske Almueskoler patologiske Forandringer i Ørene. Et andet Udtryk for disse Lidelsers Hyppighed i Befolkningen fandt man ved at undersøge Antallet af de Patienter, som paa Grund af en Øre- eller Halssygdom søgte Hjælp paa »Polikliniken i Kjøbenhavn«, og sammenligne det f. Ex. med Antallet af de Patienter, der sammesteds vare blevne behandlede for Øjensygdomme. Han skulde i saa Henseende oplyse, at i de sidste 10 Aar havde Øreafdelingen været besøgt af 19053 Patienter, hvad der svarede til omtrent 2000 Patienter aarlig, medens Øjenafdelingen i samme Tidsrum besøgtes af 19360 Patienter, altsaa et omtrent lignende Antal.

Som Forholdene vare ved vort Universitet og i det hele taget overalt, hvor Staten ikke fordrede af de Studerende et Bevis for, at de havde gennemgaaet et otolaryngologisk Kursus, inden de indstillede sig til Embedsexamen, vilde Resultatet blive, at største Parten af de medicinske Studerende, naar de absolverede deres Embedsexamen, aldrig havde foretaget en otoskopisk Undersøgelse, aldrig set en Trommehinde eller et Par Stemme-

baand, aldrig gjort Forsøg paa at gjøre sig blot nogenlunde fortrolig med den otolaryngologiske Undersøgelse, Diagnose og Behandling.

Staten kunde efter hans Mening ikke i Længden forsvare, at den lod det bero paa private Mænds Initiativ, om de medicinske Studerende lærte noget eller ikke om Øre- og Halssygdomme. Hidtil havde Forholdet herhjemme været følgende: De medicinske Studerende, hvem Betydningen af Kjendskabet til disse Sygdomme stod klar, havde kun ved Henvendelse til privat oprettede Specialklinikker eller ved at frekventere Udlandets Klinikker været i Stand til at skaffe sig den fornødne Indsigt paa dette Omraade. En saadan Ordning havde imidlertid altfor meget Tilfældighedens Karakter, og bød absolut ingen Garanti for, at *alle* Studerende paa en nogenlunde betryggende Maade bleve gjort fortrolige med denne vigtige Specialside af den medicinske Videnskab. Der var en Inkonsekvens i, at Staten aarlig udgav store Summer for at oplære Døvstumme og gjøre dem til nyttige Individuer af Samfundet, medens den samtidig lod den eneste Mulighed for at formindske de Døvstummes Antal, nemlig en rationel Oplæren af de vordende Læger i Erkjendelsen og Behandlingen af Ørets Sygdomme, ligge hen som noget Staten utedkommende.

Saaavel i Tyskland som i Østerrig, Italien og Norge havde man forlængst indset Nødvendigheden af, at Staten traadte ordnende til, og oprettet Universitets-Klinikker for Øre- og Halssygdomme, dels i Form af en Poliklinik alene, dels i Forbindelse med en special, stationær Hospitalsafdeling. Man havde ansat en officiel Repræsentant for dette Specialfag, en Docent i Otolaryngologi, og fordret Bevis for, at de Studerende havde gennemgaaet et Kursus paa den otolaryngologiske Universitets-Klinik, inden de fik Tilladelse til at indstille sig til Embedsexamen.

I Henhold til det ovenstaaende skulde han henlede Ministeriets Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der snarest oprettedes en Docentplads i Otolaryngologi ved Universitetet. Vedkommende, hvem Pladsen eventuelt blev overdragen, skulde forpligte sig til at holde theoretiske Forelæsninger og kliniske Kursus over Ørets og Strubens Sygdomme, og de Studerende skulde obligatorisk frekventere disse Kursus i 4 à 6 Uger, forinden de erholdt Tilladelse til at indstille sig til Embedsexamen. For at Planen skulde kunne realiseres, maatte Staten samtidig med Oprettelsen af Docentpladsen sørge for, at der blev indrettet en Universitets-Poliklinik for Øre- og Halssygdomme. Under de forhaanden værende indskrænkede Pladsforhold paa det nuværende Frederiks Hospital vilde det maaske være umuligt eller i ethvert Tilfælde meget vanskeligt, at skaffe Plads i Hospitalet til en saadan otolaryngologisk Poliklinik. For imidlertid ikke at opsætte Virkeliggjørelsen af denne Plan, indtil Staten ved Ombygning, eventuelt Flytning, af Frederiks Hospital fik indrettet en otolaryngologisk Universitets-Klinik, skulde han henstille, at der, i Lighed med hvad der var sket andetsteds i Udlandet under lignende vanskelige Pladsforhold (f. Ex. i Berlin), indtil videre lejedes et passende Lokale ude i Byen for den otolaryngologiske Universitets-Klinik, og at den af Staten udnævnte Docent forpligtede sig til i dette at holde theoretiske og praktiske Øvelser med de Studerende.

Uden nærmere at komme ind paa Enkelthederne med Hensyn til Ord-

ningen af dette Forhold, skulde han antyde en af Maaderne, paa hvilken han troede, at Staten bedst og billigst kunde ordne Sagen. I Kjøbenhavns Poliklinik for Ubemidlede, som nu havde bestaaet i 10 Aar og aarlig blev besøgt af henimod 15000 Patienter, fandtes en Afdeling for Øre- og Hals-sygdomme, som i 1894 besøgtes af henimod 3000 Patienter. Hans Forslag gik nu ud paa, at Staten burde søge en Overenskomst tilvejebragt med Poliklinikens Overbestyrelse, som gik ud paa, at Poliklinikens Afdeling for Øre- og Strubesygdomme i Fremtiden bestyredes af den eventuelt udnævnte Universitetsdocent i Otolaryngologi, samt at denne Afdeling mod et aarligt Tilskud af Staten udvidedes og udstyredes med det fornødne Antal videnskabelige Apparater for at gjøres skikket til midlertidigt at fungere som Universitetets otolaryngologiske Klinik.

Under 30te April 1895 afgav *det lægevidenskabelige Fakultet* en Erklæring, hvori det tilraadede Oprettelsen af en Docentpost i Otolaryngologi ved Fakultetet, samt at der søgtes bevilget et Tilskud til Materiale og Apparat for Undervisningen, saaledes at det paalagdes Docenten mod dette Tilskud at tilvejebringe og indrette det fornødne Lokale og øvrige Apparat og holde det disponibelt for Undervisningen samt at sørge for Tilstedeværelsen af det tilstrækkelige Undervisningsmateriale.

Konsistorium tilskrev derefter under 15de Maj s. A. Fakultetet, at det meget maatte beklage, at det i Erklæringen savnede Angivelse af Fakultetets Motiver til det stillede Forslag. Der anførtes i Erklæringen hverken en selvstændig Begrundelse eller indeholdtes en Henvisning til Andragendet, hvoraf man kunde slutte sig til en Godkjendelse af de deri anførte Grunde. Under disse Omstændigheder maatte *Konsistorium*, forinden det tog Standpunkt i Sagen, anmode Fakultetet om en mere fyldig og indgaaende Udtalelse om den.

Konsistorium fandt sig derhos ved samme Lejlighed foranlediget til at fremsætte de Betæneligheder vedrørende Forslaget, som det bad undergivet Fakultetets behagelige Overvejelse. Var det for Studiet nødvendigt, at der oprettedes en Docentur som den foreslaaede? Dr. Schmiegelow belyste i sit Andragende indgaaende den Betydning, Studiet af Næse- og Øresygdomme havde for Læger og Lægfolk, og bemærkede, at dette Studium aldeles ikke blev dyrket af de medicinske Studerende. Men for saa vidt det nu blot maatte gjælde om at skaffe de Studerende Adgang til klinisk Undervisning i disse Fag, henviste jo Dr. Schmiegelow selv til »Kjøbenhavns Poliklinik for Ubemidlede«. Denne blev understøttet af Staten med et aarligt Tilskud paa 3000 Kr., netop ogsaa i Betragtning af den Betydning, som den antages at kunne have for den lægevidenskabelige Undervisning, jfr. Rigsdagstidende 1886—87 Tillæg B. Sp. 1043—44, Skrivelse af 14de Februar 1887 fra Kirke- og Undervisningsministeriet til Folkethingets Finansudvalg saalydende: »Som det vil fremgaa af det hoslagte Andragende med Bilag har Bestyrelsen for den herværende Poliklinik for Ubemidlede gjentagende anholdt om et aarligt Tilskud af Statskassen paa 3000 Kr. for derved at sættes i Stand til paa fyldestgjørende Maade at virke til Videnskabens Fremme og særlig som Undervisningsanstalt for unge Læger og medicinske Studerende. I de to Aar, hvori Polikliniken har bestaaet, er

dens Betydning som velgjørende Anstalt for ubemidlede Patienter bleven saa almindelig anerkjendt, at der formentlig er fuldt tilstrækkelig Grund til at yde den Understøttelse fra Statens Side, naar det viser sig, at de fra privat Side dertil ydede Bidrag ere utilstrækkelige i Forhold til det voxende Patienttal og de Krav, der ogsaa i videnskabelig Henseende maa stilles til en saadan Anstalt og navnlig af Hensyn til de mange Studerende, som dér søge Belæring og praktisk Uddannelse« Derefter blev der bevilget Polikliniken 1500 Kr. aarlig, som ved Finansloven for 1893—94 yderligere blev forhøjet til 3000 Kr., igjen under Henvisning til, at den efter den i de senere Aar stadig skete Stigning i de lægevidenskabelige Studerendes Antal ikke længere kunde fyldestgjøre de Krav, der med Hensyn til Undervisningen nu stilledes til den, medmindre den fik et forøget Tilskud fra Statens Side. Polikliniken skulde ligefrem ifølge Fakultetets Anbefaling udfylde Lakunerne i Henseende til den lægevidenskabelige Undervisning ved Universitetet. Derfor fik to Medlemmer af Fakultetet Sæde i Bestyrelsen, hvorved der navnlig skulde erhverves Garanti for, at Posterne som Afdelingslæger bleve besatte med særligt Hensyn til den Lærervirksomhed, der vilde komme til at paahvile dem, jfr. Rigsdagstidende 1892—93 Tillæg B. Sp. 1065—66. Derfor maatte man i Kraft af Statstilskuddet kunne stille Krav til Afdelingslægerne som saadanne i Henseende til Vejledning af de Studerende, uden at de til dette Øjemed først skulde kreeres til Docenter.

Selv om man hertil maatte bemærke, at man ikke kunde nøjes med den blot fakultative Adgang for Studerende til Undervisning i Faget, men tillagde det en saadan Betydning, at det skulde være et *obligatorisk* Studiefag, fremhævede jo dog Dr. Schmiegelow selv, at Kursus deri kun behøvede at vare i 4 à 6 Uger. Skulde det da ikke være muligt at faa dette Forhold ordnet med Polikliniken i Betragtning af, at Forudsætningen for Tilskuddet var, at den ogsaa særligt skulde tjene som Undervisningsanstalt for medicinske Studerende og yngre Læger — uden at der derfor behøvedes at oprettes en ny Docentur; thi en saadan Foranstaltning udkrævede ifølge Konsistoriums Skjøn forud gaaende alvorlig Overvejelse.

Der fandtes en Flerhed af Docenter i Fakultetet i den Form, at Overlæger ved Hospitaler tillige holdt kliniske Forelæsninger og Øvelser, for hvilke de modtog et vist Vederlag. Mod denne Form var der intet som helst at indvende, da de paagjældende Docenter kun havde det som et Tilbehør til deres Embedsforretninger at bistaa Fakultetet, medens de havde deres egentlige Livsgjerning udenfor samme. Kom man derimod til Docenter, der ikke havde en saadan udenfor Fakultetet liggende Livsgjerning, vilde Stillingen som Docent ikke i Længden tilfredsstillende dem, ligesom Tilfældet iøvrigt vilde være med alle Docenter. Efter en kortere eller længere Tid vilde *enten* Fakultetet proprio motu i Kraft af deres udmærkede Gjerning ønske at lade dem træde ind i Fakultetet med fuld Ligeberettigelse som ordinære Professorer, saaledes som gjentagne Erfaringer, ogsaa i det lægevidenskabelige Fakultet, alt havde vist, *eller* vedkommende Docenter vilde selv fremsætte Forlangende derom under Henvisning til deres lange og og tarvelig lønnede Virksomhed. Blev disse Forlangender ikke efterkomne,

vilde de fylke den Skare af misfornøjede Elementer, som Universitetet var udsat for at opfostre ved at optage Docentes perpetui, der maatte lade alt Haab ude om en Gang at blive normerede Professorer. Derfor burde en saadan selvstændig Docentur efter Konsistoriums Skjøn kun oprettes, hvor baade vedkommende Docent var egnet til eventuelt i alle Retninger at udfylde en normeret Professorplads, og hvor vedkommende Fag tillige havde en saadan Betydning, at det eventuelt vilde kunne udfylde en normeret Professors Gjerning. Var dette ikke Tilfældet, vilde Konsistorium kun af ganske særlige Aarsager finde en saadan selvstændig Docenturs Oprettelse antagelig.

Ud fra de anførte Synspunkter imødesaa Konsistorium, forinden det foretog videre med Hensyn til Andragendet, Fakultetets Udtalelser meddelte. Fra det *lægevidenskabelige Fakultet* modtog Konsistorium derefter under 17de April s. A. en Skrivelse, hvori Fakultetet henledte Opmærksomheden paa, at det maatte anses for i høj Grad ønskeligt, at der blev givet de lægevidenskabelige Studerende en bedre Lejlighed end hidtil til klinisk Uddannelse i Otolaryngologi. Fakultetet mente, at man for Tiden kunde se bort fra Oprettelsen af en Docentur ved Universitetet i den nævnte Specialitet, da det foreløbig ikke paatænkte at foreslaa, at Faget blev gjort til Gjenstand for en særlig Examensprøve; derimod vilde det omtalte Formaal formentlig lettest kunde ske Fyldest ved Dannelsen af en otolaryngologisk Klinik ved det kgl. Frederiks Hospital og ved Oprettelsen af en Plads for Lederen af denne Klinik. Da Lægen ved Kliniken tænkte at skulle lede Undervisningen i Otolaryngologi for de Studerende, foreslog Fakultetet, at han ansattes af Ministeriet efter Indstilling af det lægevidenskabelige Fakultetet. Fakultetet ansøgte derfor om, at der ved det kgl. Frederiks Hospital oprettedes en otolaryngologisk Poliklinik, og at der som Leder af denne Klinik ansattes en Læge med en aarlig Lønning af 1200 Kr., og hvem det gjordes til Pligt at give de Studerende klinisk Undervisning i Otolaryngologi, og at Lederen af Kliniken ansattes af Ministeriet efter Indstilling af det lægevidenskabelige Fakultet samt at Ansættelsen gjaldt for 6 Aar ad Gangen med Mulighed for Gjenvalg.

Konsistorium indsendte under 30te April s. A. Fakultetets Erklæring med den Bemærkning, at man ifølge tidligere Udtalelser gik ud fra, at det kgl. Frederiks Hospital var villig til den omtalte Ordning, der, som det vilde ses, ikke vilde medføre nogen Ansættelse ved eller Udgift for Universitetet.

Paa Finanslovforslaget for 1897—98 blev der paa Universitetets Udgiftspost 7. i stillet Forslag om et Honorar paa 1200 Kr. til Lederen af den otolaryngologiske Poliklinik ved det kgl. Frederiks Hospital. I Motiverne bemærkede Ministeriet, at det havde ment at burde imødekomme Fakultetets Ønske og derfor truffet Foranstaltninger til Oprettelsen af en saadan Poliklinik ved Frederiks Hospital. Medens de øvrige Udgifter ved denne Klinik rettest burde bæres af Hospitalet, uden at Ministeriet dog i alt Fald foreløbig havde anset det nødvendigt at stille Forslag om nogen Bevilling i saa Henseende, maatte det af Hensyn til, at Lægen ved Kliniken skulde lede den kliniske Undervisning i Otolaryngologi for de Studerende

ved Universitetet — hvorfor ogsaa Pladsen som Klinikens Leder vilde blive besat efter Indstilling fra det lægevidenskabelige Fakultet til Ministeriet — anse det for rettest, at Honoraret for Ledelsen afholdtes af Universitetet, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg A. Sp. 993—94 og Folkethingstidende s. A. Sp. 3254—55 og 3268—69.

Bevillingen blev givet paa Finansloven for 1897—98.

Under 3die Juli 1897 anmodede Ministeriet Konsistorium om at indhente en Erklæring fra det lægevidenskabelige Fakultet om Besættelsen af Posten som Leder ved fornævnte Klinik.

Konsistorium indsendte under 6te Oktober s. A. en Erklæring fra Fakultetet, hvori dette ansøgte om, at Ministeriet, efter Indstilling fra Fakultetet, ansatte fornævnte Leder af Polikliniken paa 6 Aar med Mulighed for Fornyelse af Ansættelsen. Saafremt en saadan Ordning bifaldtes af Ministeriet, androg Fakultetet om, at Posten maatte blive oplaaet ledig af Ministeriet, og at der maatte gives Fakultetet Lejlighed til at yttre sig om de indkomne Ansøgninger.

Efter at Posten havde været opslaaet ledig og Ansøgningerne fra Dr. med. A. C. Grønbech, Dr. med. H. Mygind og Dr. med. E. C. Schmiegelow havde været tilstillet Fakultetet, beskikkede Ministeriet efter Fakultetets Indstilling under 10de December s. A. Dr. med. *Ernst Carl Schmiegelow* til Leder af fornævnte Klinik for et Tidsrum af 6 Aar fra 1ste Januar 1898 at regne.

— Under 24de December 1895 modtog Konsistorium fra Kirke- og Undervisningsministeriet et Andragende, hvori Lægerne, Dr. med. *A. Bornemann* og Dr. med. *H. Mygind* ansøgte om Tilladelse til at benytte en af det kgl. Frederiks Hospitals Konsultationsstuer til offentlig og gratis at behandle Patienter med Øre-, Næse- og Halssygdomme, hvorhos Ministeriet anmodede Konsistorium om at indhente en Udtalelse fra det lægevidenskabelige Fakultet.

Med Ministeriets Skrivelse fulgte de af dette indhentede Erklæringer fra Inspektøren for Frederiks Hospital og Lægeraadet, hvori Sagen anbefalede, idet Førstnævnte dog tilraadede, at en saadan Klinik knyttedes til Hospitalet, og at Lederne af en saadan Klinik efter foregaaende Opslag ansattes med Vederlag paa samme Maade som Hospitalets øvrige Læger.

Konsistorium indsendte under 29de Februar 1896 en Erklæring fra Fakultetet, hvori dette udtalte, at da det paatænkte at fremkomme med Forslag til Ordningen af Undervisningen i Otolaryngologi, og da derved muligvis kunde faas Anvendelse for Lokaler paa bemeldte Hospital, kunde Fakultetet for Tiden ikke tilraade, at den ansøgte Tilladelse gaves.

Ministeriet meddelte derefter i Skrivelse af 21de Marts s. A. Konsistorium, at det havde meddelt Andragerne, at deres Ansøgning ikke kunde bevilges, idet man maatte forbeholde sig en nærmere Overvejelse af Spørgsmaalet om en eventuel Anvendelse af Hospitalets Lokaler til Behandling af og Undervisning i de ovennævnte Sygdomme.

d. Den ved Dr. med. V. Buddes og Hustrues Testamente skænkede Kapital til Oprettelsen af et hygiejnisk Laboratorium.

Under 4de November 1893 meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet, at afdøde Dr. med. V. Budde ved et under 4de Januar s. A. oprettet og af hans efterlevende Hustru Marie, født Schiern, under s. D. tiltraadt Testamente havde bestemt, at hans efterladte til noget over 200000 Kr. anslaaede Formue med Undtagelse af Indbo og andet Løsøre skulde tilfalde Staten til Opførelse og Indretning af et hygiejnisk Laboratorium, ved hvilket den tekniske Hygiejne skulde være Hovedsagen, samt til Legater eller lignende, knyttede til Laboratoriet, dog saaledes at der af Renterne skulde udredes forskellige aarlige Beløb til i Testamentet nærmere angivne Personer, hvoriblandt 7000 Kr. aarlig til Testators Hustru for hendes Livstid.

Ministeriet udbad sig, i Anledning af en fra Executores testamenti i Boet efter Dr. Budde og dennes Hustru fremkommen Erklæring angaaende Laboratoriets Opførelse, Indretning og Drift m. m., Konsistoriums Udtalelser om det ønskelige og hensigtsmæssige i, at Laboratoriet blev knyttet til Universitetet.

Eksekutorerne havde i fornævnte Erklæring angaaende Laboratoriets forskellige Opgaver udtalt, at følgende maatte betragtes som de vigtigste: »at tjene til Medhjælp ved den theoretiske Undervisning i Hygiejne for medicinske Studerende og andre, der praktisk faa med Hygiejnen at gjøre; at yde Lejlighed til praktiske Kursus for Læger, navnlig Embedslæger, og andre, hvorved de kunne blive satte i Stand til bedre at opfylde deres Hverv som Hygiejnens Haandhævere; at foretage selvstændige Arbejder til den videnskabelige Hygiejnes Fremme; at være til Hjælp for Staten, Kommuner og Private ved at foretage Undersøgelser og afgive Erklæringer over Spørgsmaal vedrørende den praktiske Hygiejne«, samt at det navnlig var til Fremme af Foranstaltninger i de tvende sidstnævnte Retninger, at Dr. Budde havde tænkt sig, at hans Legat skulde benyttes.

Under 20de Januar 1894 indsendte Konsistorium til Ministeriet en Skrivelse fra det lægevidenskabelige Fakultet, hvori dette udtalte, at det vilde anse det for overordentlig ønskeligt, om den betydelige Sum, som Dr. Budde med sin varme Interesse for Hygiejnens Fremme havde bestemt til fornævnte Formaal, kunde anvendes dels til Opførelsen af det paatænkte hygiejniske Undervisningsinstitut, dels til Udvidelse af dets Drift, idet Fakultetet gik ud fra, at den omspurgte Sum vilde kunne stilles til Universitetets Raadighed paa et saa tidligt Tidspunkt, at den af Executores testamenti foreslaaede Ordning ikke vilde kunne virke forsinkende paa Opførelsen af et hygiejnisk Undervisningsinstitut. Hvad angik de Forpligtelser, Universitetet paatog sig ved Overtagelsen af den legerede Sum, antog Fakultetet, at det ikke vilde støde paa uovervindelige Vanskeligheder at bevæge det Offentlige til at yde Grunden til et saadant hygiejnisk Laboratorium i Nærheden af et eller flere af de andre medicinske Undervisningsinstitutter. Derimod forekom det Fakultetet, at det eventuelle Laboratoriums Opgaver ikke paa alle Punkter vare saaledes præciserede, at det uden nærmere Oplysninger kunde udtale sig om Hensigtsmæssig-

heden af den foreslaaede Ordning, ligesom der ogsaa fandtes en af de omtalte Forpligtelser — at være til Hjælp for Private ved at foretage Undersøgelser og afgive Erklæringer vedrørende den praktiske Hygiejne — som et Universitetslaboratorium ifølge Sagens Natur ikke ret vel vilde kunne paa tage sig. Fakultetet gjorde endvidere opmærksom paa, at en stor Del af de offentlige Sager, som det var Hensigten at henvise til Laboratoriet, for Tiden skulde undersøges af de lokale Myndigheder og dernæst indsendes til Sundhedskollegiet, for at dette kunde udtale sig derom; dette Forhold maatte under alle Omstændigheder omordnes, førend Exekutorernes Plan kunde blive gennemført. Fakultetet udbad sig derfor Lejlighed til gennem nogle af dets Medlemmer at forhandle med Exekutorerne, før det afgav endelig Svar i Sagen. Konsistorium indstillede, at Fakultetet blev bemyndiget til at forhandle med Exekutorerne i Dr. med. Buddes Bo.

Efter at der mellem Exekutorerne og Fakultetet var ført Forhandlinger — hvorunder Fakultetet navnlig fremsatte Betæneligheder overfor Omfanget af det Arbejde, der vilde komme til at paahvile Laboratoriets Leder, naar han foruden sine Pligter overfor Universitetet skulde varetage Overbestyrelsen af den tekniske Afdeling, — udbad Ministeriet sig under 30te April 1895 Konsistoriums Yttringer over en af det lægevidenskabelige Fakultet afgiven Erklæring af 21de Marts s. A., hvori dette havde udtalt, at det paatænkte hygiejniske Laboratorium kunde knyttes til Universitetet paa den Maade, at det blev forenet med et for Universitetet oprettet hygiejnisk Undervisnings- og Forsøgslaboratorium som en egen Afdeling under fælles Overledelse af Universitetets Professor i Hygiejne og under en særlig Bestyrelse af en Laborator eller Underbestyrer, hvorhos Fakultetet tillige havde udtalt, at det burde være en uafviselig Forudsætning, at Forpligtelsen til at afgive Reponsa ikke fik et saadant Omfang, at den vilde kunne hindre vedkommende Professor i hans Hovedvirksomhed som Lærer. Ministeriet bemærkede i sin Skrivelse, at der, efter at der var opnaaet Enighed om, at der ikke skulde paahvile det paatænkte Laboratorium nogen Forpligtelse til at afgive Respona til Private, ligesom ogsaa om, at Laboratoriet burde knyttes til Universitetet, ikke syntes at kunne være nogen Betænelighed ved at modtage det testerede Beløb til Oprettelse af et til Universitetet knyttet Laboratorium, saaledes, at man med Hensyn til den nærmere Ordning forbeholdt sig at tage Bestemmelse, indtil Beløbet blev disponibelt i det omhandlede Ojemed.

Konsistorium bemærkede i Skrivelse af 27de Maj s. A., at det sluttede sig til Fakultetets Erklæring og i Henhold til Ministeriets Udtalelser ikke forment, at der kunde være noget til Hinder for Modtagelsen af det af Dr. med. V. Budde testerede Beløb.

Under 18de Januar 1896 meddelte Ministeriet Konsistorium, at Ministeriet havde modtaget den Staten ved nu afdøde Dr. med. V. Buddes den 4de Januar 1893 oprettede og af hans efterlevende Hustru Marie Budde, født Schiern, ved Paategning af s. D. tiltraadte Testamente testerede Formue med følgende nærmere Bestemmelser:

»1. Efter at Boet er opgjort, bliver den beholdne Formue, der ved Opgjørelsen i Boet udlægges til Staten, efter erhvervet Tilladelse at ind-

betale til Bestyrelsen af Overformynderiet i Kontanter eller saadanne Værdipapirer, der ifølge de gjældende Regler modtages sammesteds. Formuen forbliver indestaaende i Overformynderiet, indtil den i Henhold til efterfølgende Post 5 eller Post 6 af Kirke- og Undervisningsministeriet kræves udbetalt.

2. Den Boet tilhørende Villa Nr. 6 paa Nygaardsvej, Matr. Nr. 719, bliver ved Opgjørelsen i Boet at udlægge fornævnte Enkefru Marie Budde som hendes Ejendom. Skulde hun imidlertid sælge denne Ejendom, bliver Kjøbesummen for denne efter dertil erhvervet Tilladelse at indsætte i Overformynderiet til Rentenydelse for hende, saa længe hun lever, hvorhos Kapitalen i saa Fald efter hendes Død af Overformynderiet udbetales til Kirke- og Undervisningsministeriet paa Statens Vegne til Anvendelse paa samme Maade som den i Henhold til Post 1 til Staten udlagte Formue.

3. Medens den i Post 1 ommeldte Formue indestaar i Overformynderiet, betales af dens Renter 7000 Kr. aarlig til Enkefru Marie Budde, saa længe hun lever, samt endvidere, saa længe hun lever, til en eller flere af de i fornævnte Testamente § 3 nævnte Personer aarlig det eller de Beløb, som hun overensstemmende med Testamentets § 2 og § 7, 3die Stykke maatte bestemme, og efter Enkens Død betales af Renterne til efternævnte Personer følgende aarlige Beløb, saa længe den Paagjældende lever, nemlig:

a. til afdøde Dr. med. Buddes Broder Leopold Buddes Søn, Christoffer	800 Kr.
b. til afdøde Dr. med. Buddes Broder Leopold Buddes Søn, Robert	800 —
c. til afdøde Dr. med. Buddes Broder Leopold Buddes Søn, Leopold	800 —
d. til afdøde Dr. med. Buddes Broder Robert Buddes Søn, Carl.....	800 —
e. til Enkefru Marie Buddes Tante, Frøken Villhelmine Marie Petersen.....	1000 —
f. til afdøde Direktør Ad. F. Hauchs Datter, Willy Hauch ...	500 —
g. til Stiftsfysikus Trautners Datter, Clara Trautner	500 —

og efter dennes Død til hendes Søster Marie Caroline, saafremt hun har overlevet Clara, et lige Beløb.

De fornævnte, under a., b. og c. nævnte Livrenter skulle anvendes til Bedste for de paagjældende Livrentenydere efter nærmere Bestemmelse af Executores testamenti i Boet.

4. Ministeriet paatager sig at anvende den samme testede Formue til Oprettelse og eventuel Drift af et til Københavns Universitet knyttet hygiejnisk Laboratorium og til Udredelse af de tvende nedenfor nævnte Rejsestipendier.

Det nævnte Laboratoriums Indretning og Virksomhed skal fornemlig være rettet paa:

- a. at være til Hjælp for Staten og Kommuner ved at foretage Undersøgelser og afgive Erklæringer om Spørgsmaal, vedrørende den praktiske Hygiejne.

- b. at foretage selvstændige Undersøgelser til den videnskabelige Hygiejnes Fremme.
- c. at yde Leilighed til praktiske Kursus for Læger, navnlig Embedslæger, og andre, hvorved de kunne blive satte i Stand til bedre at opfylde deres Hverv som Hygiejnens Haandhævere.

At foretage Undersøgelser og afgive Erklæringer i hygiejniske Sager efter Begjæring af Private skal ikkun være Laboratoriet tilladt, naar dettes Direktør i hvert enkelt Tilfælde finder, at saadant kan ske, uden at Fyldestgjørelsen af Laboratoriets ovennævnte Formaal derved tilside-sættes, og at der ikke er Grund til at antage, at den af Laboratoriet begjærede Erklæring agtes benyttet til Reklame. For Undersøgelser og Erklæringer, der foretages og afgives af Laboratoriet efter Begjæring af Private, skal der ydes Betaling efter en af Ministeriet for Kirke- og Under-visningsvæsenet fastsat Taxt, ved hvis Fastsættelse det iagttages, at Be-talingen for saadanne Undersøgelser og Erklæringer, der ville kunne er-holdes fra private Anstalter, fastsættes til et højere Beløb, end saadanne Anstalter pleje at kræve for disse.

De tvende Rejsestipendier, der af den Staten testede Formue skulle udredes, ere følgende:

1. Et aarligt Rejsestipendium, stort 350 Kr., til af Staten eller Kom-muner ansatte Embedslæger for at studere praktisk Hygiejne i Indlandet eller Udlandet.

2. Et aarligt Rejsestipendium, stort 500 Kr., til danske lægeviden-skabelige Kandidater eller Studerende fra Kjøbenhavns Universitet, der ville studere Hygiejnen som særligt Fag. Til at erholde dette Stipendium, der skal kunne bortgives for 2 Aar ad Gangen, bør Laboratoriets Forstander og derved ansatte eller tidligere derfra afgaaede Assistenten komme særlig i Betragtning.

Disse Stipendier bortgives af Ministeriet for Kirke- og Undervisnings-væsenet efter Indstilling, Nr. 1 fra det kgl. Sundhedskollegium eller den Myndighed, der maatte træde i Stedet for dette, og Nr. 2 fra det lægeviden-skabelige Fakultet.

Hvad der af den testede Formue maatte blive tilovers, efter at de ovennævnte Forpligtelser ere fyldestgjorte, kan af Staten anvendes til at lade Laboratoriet tjene til Medhjælp ved den theoretiske Undervisning i Hygiejne for medicinske Studerende og andre, der praktisk faa med Hygi-ejnen at gjøre.

5. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paatager sig end-videre, naar der af samme maatte blive forelagt Rigsdagen Forslag til, at Universitetets lægevidenskabelige Undervisningsanstalter helt eller delvis flyttes til andre, for dem indrettede Bygninger, samtidig at søge udvirket, at der, i Forbindelse med Opførelsen og Indretningen af de nævnte Byg-ninger, opføres og indrettes samt derefter fremtidig drives et hygiejnisk Laboratorium, under Bestyrelse af den ved Universitetet ansatte Professor i Hygiejne, til Fyldestgjørelse af de i foranstaaende Post 4 nævnte Formaal, dog med de Modifikationer i disse, som Videnskabens Standpunkt til den Tid eller senere maatte gjøre ønskelige.

6. Skulde det ikke lykkes at sikre Laboratoriets Opførelse, Indretning og Drift paa denne Maade, og skulde Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ikke forinden ved særlig Lov have gennemført Sagen, paa-tager Ministeriet sig, naar den i Overformynderiet indsatte Kapital med Renter og Rentes Renter har naaet et saadant Beløb, at der for den — efter at der af samme er sikret mulig endnu levende Livrentenydere efter foranstaaende Post 3 de dem tilkommende Livrenter ved Forsikring i Statsanstalten for Livsforsikring — kan opføres, indrettes og drives et hygiejnisk Laboratorium til Fyldestgjørelse af de i Post 4. a., b. og c. nævnte Formaal og derhos udredes de i Post 4 nævnte Rejsestipendier, da snarest muligt at søge den eventuelt fornødne Bemyndigelse til, for den samlede disponible Kapital at lade opføre en til et saadant hygiejnisk Laboratorium tjenlig Bygning, til hvilken Staten ifølge Testamentet forventes uden Vederlag at ville afgive den fornødne Grund, anskaffe det fornødne Inventarium, Rekvisitter m. v. til Laboratoriets Drift og snarest mulig sætte Laboratoriet i Drift, og derefter vedblivende lade det drive til Fyldestgjørelse af de i § 4 a., b. og c. nævnte Formaal samt fra Kapitalens Udbetaling at udrede Rejsestipendier i Overensstemmelse med bemeldte Post 4. Naar Laboratoriets Opførelse, Indretning og Drift paa en af de anførte Maader er sikret, kan Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet kræve udbetalt af Overformynderiet hele den til den Tid sammesteds indestaaende til Staten legerede Formue med paaløbne og paaløbende Renter og Rentes Renter, mod at Staten overtager Udredelsen af de i foranstaaende Post 3 nævnte Livrenter, for saa vidt de endnu ikke maatte være fyldestgjorte, hvilke Livrenter det dog skal staa Staten frit for helt eller til Dels at sikre de paa-gjældende Livrentenydere ved Forsikring i Statsanstalten for Livsforsikring, samt mod at Staten overtager de under Post 4 nævnte Rejsestipendier.

e. Forskjellige Sager.

Under 30te Juni 1896 bifaldt Ministeriet i Henhold til Konsistoriums Indstilling, at der af Universitetets Kasse for 1895—96 maatte udbetales Professor, Dr. med. Chievitz et Beløb af 704 Kr. 53 Ø. til Dækning af Overskridelse for samme Finansaar under Universitetets Udgiftspost 4, Særegne Udgifter ved det lægevidenskabelige Fakultet, nemlig paa Underkonto a., mod at han i Universitetets Kasse for samme Finansaar indbetalte de paa Underkonto b., c. og d. sparede Beløb paa ialt 1250 Kr. 37 Ø. Da det senere viste sig, at der var indløbet en Fejltagelse i Regnskabet for ovennævnte Udgiftspost, meddelte Ministeriet efter Konsistoriums Indstilling Tilladelse til, at der paa forventet Tillægsbevilling for 1896—97 af Universitetets Kasse under fornævnte Udgiftspost udbetaltes Professor Chievitz et Beløb af 300 Kr. 02 Ø. til Dækning af en for ham indløben Fejltagelse ved Opgjørelsen af Regnskabet for samme Udgiftspost for 1895—96, saaledes at den i dette Regnskab opførte Mindreudgift 645 Kr. 84 Ø. for denne Udgiftspost derved bragtes ned til 345 Kr. 82 Ø. Paa Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1896—97 blev stillet Forslag herom, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg A. Sp. 3364—65 og 3425—26. Beløbet blev bevilget paa Tillægsbevillingsloven for 1896—97.

— I Henhold til et af Konsistorium anbefalet Andragende fra det lægevidenskabelige Fakultet blev der paa fornævnte Udgiftspost paa Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for 1896—97 søgt bevilget et Beløb af 900 Kr. til Dækning af Udgifterne ved Trykningen af Konkurrenceafhandlingerne ved den i 1896 afholdte Konkurrence om Professoratet i klinisk Medicin, med 450 Kr. til hver af Konkurrenterne, Professor, Dr. med. K. Faber og Dr. med. A. Fløystrup, jfr. Rigsdagstidende 1896—96 Tillæg A. Sp. 3364—65 og 3425—26. Beløbet blev bevilget paa Tillægsbevillingsloven for 1896—97.

— Ministeriet bifaldt ved Skrivelse af 22de Marts 1897 efter Indstilling af Konsistorium og det lægevidenskabelige Fakultet, at den under Universitetets Udgiftspost 7. i., Bidrag til den polikliniske Undervisning i Fødselsvidenskab, for Finansaaret 1896—97 givne Bevilling af 300 Kr. maatte overskrides med omtrent 150 Kr. mod fornøden Forklaring i Regnskabsoversigten.

5. Nye Lokaler til Undervisningen i Histologi og Embryologi m. m.

Fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 20de Maj 1896 et Andragende, hvori Dr. phil. R. S. Bergh anholdt om, at der paa Grund af de højst følelige og stadigt voxende Ulemper ved Mangelen af et særligt Lokale til Brug ved hans Undervisning i Embryologi og Histologi maatte skaffes ham et bedre Lokale m. m.

Dr. Bergh bemærkede i sit Andragende, at det i sin Tid af Professor, Dr. Lütken havde været betænkt, at de 4 smaa Værelser i Studiesalens Fløj ud imod Krystalgade skulde benyttes til Lokale ved hans Undervisning; men da Professor, Dr. med. Gram samtidig søgte om et Lokale til den farmakologiske Samling, bleve disse Rum i Stedet for udtagne hertil. Som Følge heraf havde han til Undervisningen intet særligt Rum havt undtagen et, som var tiltænkt til Brug for Dr. phil. Jungersen, som dog velvillig havde tilladt Dr. Bergh at benytte hans Bord paa Tider, da han ikke selv var til Stede; var han til Stede, kunde der kun disponeres over en Vinduesplads. I Lokalet var der desuden stærk Sol, hvilket ikke var gunstigt, og Dr. Bergh troede, at Misforholdet mellem Pladsmangelen og Traengen til et Lokale vilde træde tydeligt frem, naar han anførte, hvorledes Undervisningen for *Videregaaende* havde været benyttet i de siden Studiesalens Omordning og Forstørrelse forløbne 5 Semestre. I bemeldte Tidsrum havde i Undervisningen for Videregaaende deltaget 1 Cand. mag., 3 Candd. med., 4 Studiosi magisterii og Studiosi medicinæ, desuden 1 Cand. pharm. (Bryggeriinspektør), 1 Landbrugsskolelærer og 2 Naturhistorielærere, hvorved yderligere maatte bemærkes, at mange af Vedkommende havde benyttet Lokalet mere end et enkelt Semester; Antallet af samtidig Studerende havde været 5—7.

I Henhold til disse Oplysninger ansøgte han om, at der maatte tildeles ham et eget Lokale; et meget passende Rum med god Belysning vilde kunne erholdes i en af Kultusministeriets Gaarde i Stormgade for en aarlig Leje af 300 Kr.; desuden vilde dette medføre en Merudgift af ca. 200 Kr.

til Gas, Brændsel og Betjening. Endelig ansøgte han om en Sum af 1800 Kr. en Gang for alle, dels til Anskaffelse af 6 Mikroskoper med de nødvendige Linser, c. 1100 Kr., dels til Montering af Lokalet, c. 700 Kr. Med Hensyn hertil bemærkede han, at der ved den zoologiske Undervisning endnu kun var 8 Mikroskoper disponible, medens der f. Ex. ved den botaniske Undervisning kunde disponeres over et langt større Antal; hine 8 Mikroskoper kunde ikke fjernes fra Studiesalen.

Da der ikke var Udsigt til, at den farmakologiske Samling i en nær Fremtid vilde kunne bortflytte fra Studiesalen, ansøgte han om en Bevilling paa 500 Kr. aarlig til Lokale, Ildebrændsel, Gas og Betjening (subsidiært 300 Kr. til Lokalet) og en Sum af 1800 Kr. en Gang for alle til Anskaffelse af Mikroskoper og Inventar.

Fakultetet udtalte, at det ansaa Dr. Berghs Undervisning for at være af saa stor Vigtighed for Universitetet, at det var paatrængende nødvendigt, at der skaffedes et passende Lokale til den. Et saadant var oprindeligt tiltænkt ham i den tidligere zoologiske Professorbolig, dette blev imidlertid overladt Professor, Dr. Gram til den farmakologiske Samling, og det havde ikke vist sig muligt at skaffe noget andet. Den farmakologiske Samling havde antagelig kun interimistisk Plads, hvor den nu var; kunde der derfor findes en anden Plads for den indtil videre, vilde dette være den bedste Løsning, da det var heldigt, at Dr. Bergh havde Lokale sammen med de andre beslægtede Institutioner. Det vilde da kun være nødvendigt at faa bevilget det af Dr. Bergh ansøgte Beløb af 1100 Kr. til Anskaffelse af Mikroskoper. Hvis dette ikke lod sig gjøre, saa Fakultetet ingen anden Udvej end at gaa til Dr. Berghs Forslag om, at der skaffedes et nyt Lokale, hvorved en større Bevilling af ialt 1800 Kr. — 1100 Kr. til Mikroskoper og 700 Kr. til Inventar — en Gang for alle og en aarlig Sum af 500 Kr. til Husleje m. m. blev nødvendig.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse til Ministeriet af 20de Juni 1896 i Tilslutning til Fakultetets Udtalelser Dr. Berghs Andragende.

Paa Finanslovsforslaget for 1897—98 blev under Universitetets Udgiftspost 7. a. optaget en Forhøjelse af Driftsomkostningerne til Undervisningen i Histologi og Embryologi med 500 Kr. og paa Udgiftspost 7. k. ekstraordinært ialt 1800 Kr. til Anskaffelse af Inventarium og Mikroskoper, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg A. Sp. 991—94. Beløbene bleve bevilgede paa Finansloven for 1897—98.

VIII. Universitetets Forhold ud ad til.

1. Indbydelser til Kongresser i Udlandet m. m.

I Anledning af en i November 1896 modtagen Indbydelse til Universitetet om at lade sig repræsentere paa *den 7de internationale Kongres for Geologi*, der agtedes afholdt i *St. Petersborg* i Sommeren og Efteraaret 1897, bifaldt Ministeriet ved Skrivelse af 9de April s. A., i Henhold til Konsistoriums Indstilling, at der bevilgedes Professor, Dr. phil. N. V. Ussing en